

کنوانسیون مدیریت زیست‌محیطی

آلاینده‌های آلی پایدار

(استکهلم)

CONVENTION ON THE PERSISTENT ORGANIC POLLUTANTS (POPs) (STOCKHOLM)

هدف معاهده :

هدف این کنوانسیون حفاظت از سلامت انسان و محیط زیست در مقابل آلاینده‌های آلی پایدار که دارای خصوصیات سمیت، مقاومت در برابر تجزیه، تجمع در بدن موجودات و انتقال از طریق هوا، آب و گونه‌های مهاجر است می‌باشد.

«لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون استکهلم در خصوص مدیریت زیست محیطی دوازده ماده شیمیایی با عنوان

آلاینده‌های آلی پایدار»

ماده واحده- به دولت جمهوری اسلامی ایران اجازه داده می‌شود به کنوانسیون استکهلم در خصوص مدیریت زیست محیطی دوازده ماده شیمیایی با عنوان آلاینده‌های آلی پایدار ملحق شود و سند تصویب آن را نزد مرجع نگهدارنده تودیع نماید.

کنوانسیون استکهلم در خصوص آلاینده‌های آلی پایدار

با شناخت اینکه آلاینده‌های آلی پایدار دارای خصوصیات سمیت، مقاومت در برابر تجزیه، در بدن موجودات زنده تجمع یافته و از طریق هوا، آب و گونه‌های مهاجر، در بین مرزهای بین‌المللی جابجا شده و در مکانهای بسیار دورتر از محل رها شدن آنها در اکوسیستمهای آبی و خشکی انباشته شده و رسوب می‌کنند،

با اطلاع از مخاطرات بهداشتی خصوصاً در کشورهای در حال توسعه در اثر تماس مستقیم با آلاینده‌های آلی پایدار به ویژه اثرات آنها روی زنان و متعاقباً روی نسل‌های آینده،

با تصدیق اینکه زیست بوم اقیانوس‌ها و جوامع بومی به خاطر تأثیرات سوء آلاینده‌های آلی پایدار در معرض خطر بوده و آلودگی مواد غذایی بومی آنان نیز به عنوان یک موضوع بهداشت عمومی مدنظر می‌باشد،

با اذعان به نیاز به اقدامات جهانی در خصوص آلاینده‌های آلی پایدار،

با توجه خاص به تصمیم‌گیری ۱۳/۱۹ (C) مورخه ۷ فوریه ۱۹۹۷ شورای حکام برنامه محیط‌زیست سازمان ملل در خصوص شروع اقدامات بین‌المللی در جهت حفاظت سلامت انسانها و محیط‌زیست از طریق اتخاذ تدابیری که سبب کاهش و یا حذف انتشار و تخلیه آلاینده‌های آلی پایدار می‌شود،

با یادآوری مقررات مناسب در ارتباط با معاهدات زیست محیطی بین‌المللی مرتبط، خصوصاً کنوانسیون روتردام در خصوص آئین اعلان رضایت قبلی برای آفت کشها و برخی مواد شیمیایی خطرناک در تجارت بین‌المللی و کنوانسیون بازل در خصوص کنترل حمل و نقل برون مرزی پسماندهای ویژه و دفع آنها از جمله موافقتنامه‌های منطقه‌ای که در چارچوب ماده ۱۱ آن کنوانسیون تدوین شده است،

همچنین با یادآوری بیانیه اجلاس ریو در خصوص محیط‌زیست، توسعه و دستور کار ۲۱،

با تصدیق اینکه احتیاطات لازم در خصوص نگرانی‌های همه اعضا تحت شمول این کنوانسیون مورد توجه قرار می‌گیرد،

با شناخت اینکه این کنوانسیون و دیگر توافقنامه‌های بین‌المللی در زمینه تجارت و محیط‌زیست همدیگر را متقابلاً حمایت می‌کنند،

با تایید اینکه کشورها بر طبق منشور سازمان ملل و اصول حقوق بین‌الملل در خصوص بهره‌برداری از منابع اختصاصی مطابق با سیاستهای توسعه‌ای و زیست محیطی خود حق حاکمیت داشته، مسئول تضمین اینکه فعالیت‌هایی که در قلمرو یا کنترل آنها انجام می‌شود، سبب صدمه زدن به محیط‌زیست دیگر کشورها یا مناطق آسوی مرزهای ملی نخواهد شد، می‌باشند،

با احتساب مقتضیات و خصوصاً الزامات کشورهای در حال توسعه، مخصوصاً کشورهای کمتر توسعه یافته و کشورهای با اقتصاد در حال گذار، که بطور خاص نیاز به تقویت توانایی‌های آنان برای مدیریت مواد شیمیایی و از جمله انتقال فن‌آوری، تأمین کمک‌های فنی و مالی و ارتقاء سطح همکاری‌هایی بین بخشی دارند،

با احتساب کامل برنامه اقدام برای توسعه پایدار کشورهای در حال توسعه و جزیره‌ای کوچک، که در باربادوس در تاریخ ۶ می ۱۹۹۴ به تصویب رسید،

با توجه به توانایی‌های کشورهای در حال توسعه و توسعه یافته بصورت متعارف و مسئولیتهای کلی و متمایز کشورها بنحوی که در اصل ۷ اجلاس ریو در خصوص محیط‌زیست و توسعه بیان شده است،

با شناسایی مشارکت بخش‌های خصوصی و سازمانهای غیردولتی که می‌تواند سبب دستیابی به کاهش و یا حذف انتشار و تخلیه آلاینده‌های آلی پایدار گردد،

با تأکید بر اهمیت تقبل مسئولیت تولیدکنندگان آلاینده‌های آلی پایدار به منظور کاهش اثرات زیان‌آور ایجاد شده توسط محصولات آنان و اطلاع‌رسانی به مصرف‌کنندگان، دولت‌ها و عموم مردم مرتبط با خصوصیات مخاطره‌آمیز این مواد شیمیایی،

با توجه خاص به لزوم اتخاذ تدابیر لازم برای جلوگیری از اثرات زیانبار ایجاد شده توسط آلاینده‌های آلی پایدار در تمام مراحل چرخه عمر آنها،

با تأکید مجدد بر اصل ۱۶ بیانیه ریو در خصوص محیط‌زیست و توسعه که بیانگر این مطلب است که مقامات ملی بایستی به منظور جهانی شدن هزینه‌های زیست محیطی داخلی و استفاده از ابزار اقتصادی با مد نظر قرار دادن این نگرش که ایجادکنندگان آلودگی بایستی هزینه‌های آلودگی را بر طبق خواسته‌های عمومی و بدون لطمه زدن به تجارت و سرمایه‌گذاری بین‌المللی تحمل نمایند،

با تشویق، اعضای که دارای مقررات و طرحهای ارزیابی توسعه‌ای برای آفت‌کش‌ها و مواد شیمیایی صنعتی نمی‌باشند به منظور تدوین چنین طرحهایی،

با شناخت اهمیت توسعه و کاربرد فرآیندها و مواد شیمیایی جایگزین سازگار با محیط‌زیست و تعیین اهمیت حفاظت از سلامت انسان و محیط‌زیست از اثرات مضر آلاینده‌های آلی پایدار،

به شرح زیر موافقت می‌نمایند که:

ماده ۱: هدف

با توجه به نگرش محتاطانه‌ای که در اصل ۱۵ اجلاس ریو در خصوص محیط‌زیست و توسعه بیان شده هدف این کنوانسیون حفاظت سلامت انسان و محیط‌زیست در مقابل آلاینده‌های آلی پایدار می‌باشد.

ماده ۲: تعاریف

از نظر این کنوانسیون:

الف) عضو به یک کشور یا یک سازمان وحدت اقتصادی منطقه‌ای اطلاق می‌شود که محدودیت‌های این کنوانسیون و اجرای آن را تقبل نموده است.

ب) سازمان وحدت اقتصادی منطقه‌ای به یک سازمان متشکل از کشورهای مستقل از یک منطقه گفته می‌شود که اعضاء آن اختیارات خود در خصوص مسائل ناشی از این کنوانسیون را بدان تفویض نموده و بر اساس آن، سازمان اختیار دارد بر طبق مقررات داخلی برای امضاء، تصویب، تقبل یا تایید یا رضایت این کنوانسیون اقدام نماید.

ج) اعضاء حاضر و رای‌دهنده به معنای اعضاء حاضر و دارای یک رای مثبت یا منفی می‌باشد.

ماده ۳: تدابیر لازم برای کاهش یا حذف انتشار از تولید و استفاده عمدی

۱- هر عضو باید:

الف) فعالیتهای زیر را ممنوع و یا تدابیر رسمی و قانونی لازم را برای جلوگیری از موارد زیر انجام دهد:

۱- تولید و استفاده از مواد شیمیایی مندرج در ضمیمه (الف) براسا مقررات آن ضمیمه، و

۲- واردات و صادرات مواد شیمیایی مندرج در ضمیمه (الف) بر طبق مقررات پاراگراف ۲، و

ب) تولید و استفاده از مواد شیمیایی مندرج در ضمیمه (ب) بر طبق مقررات آن ضمیمه محدود شود.

۲- هر عضو باید اقداماتی انجام دهد تا اطمینان حاصل آید که:

الف) واردات یک ماده شیمیایی مندرج در ضمیمه (الف) یا ضمیمه (ب) انجام شده فقط:

۱- با هدف دفع کاملاً زیست محیطی بنحوی که در پاراگراف ۱ (د) از بند ۶ بیان شده، یا

۲- برای یک کاربرد یا منظور خاص که برای عضو مشمول ضمیمه (الف) یا ضمیمه (ب) مجاز شمرده شده است.

ب) مواد شیمیایی مشمول ضمیمه (الف) برای هرگونه تولید یا کاربرد بصورت معافیت ویژه یا مواد شیمیایی مندرج در ضمیمه (ب) برای هرگونه تولید یا کاربرد بصورت معافیت ویژه یا منظور قابل قبول که مشمول هرگونه مقررات مرتبط در اسناد موجود در خصوص «آیین اعلان رضایت قبلی بین‌المللی» می‌باشد، فقط در صورتی می‌تواند صادر گردد که:

۱- به منظور دفع کاملاً زیست محیطی بنحوی که در پاراگراف ۱ (د) بند ۶ بیان شده .

۲- به یک عضو که مجاز به کاربرد این مواد شیمیایی براساس ضمیمه (الف) یا ضمیمه (ب) باشد و یا

۳- به یک کشور غیرعضو این کنوانسیون که یک گواهینامه سالیانه برای عضو صادرکننده تهیه کرده است.

آن گواهینامه باید مشخص‌کننده کاربرد مورد نظر مواد شیمیایی بوده و شامل پاراگرافی باشد که با توجه به آن ماده شیمیایی، کشور واردکننده متعهد شده است به:

الف) حفاظت از سلامت انسان و محیط‌زیست از طریق اتخاذ تدابیر لازم برای کاهش یا حذف انتشار،

ب) انطباق با مقررات پاراگراف ۱ ماده ۶ و

ج) انطباق در جای مناسب با مقررات پاراگراف ۲ از بخش ۲ ضمیمه (ب).

گواهینامه همچنین باید شامل تمامی مستندات مناسب، نظیر اسناد و قوانین، مقررات یا دستورالعمل‌های مدیریتی یا استراتژیکی باشد. عضو صادرکننده باید گواهینامه را تا ۶۰ روز بعد از صدور به دبیرخانه کنوانسیون تسلیم نماید.

ج) مواد شیمیایی مندرج در ضمیمه (الف) برای هرگونه تولید و استفاده بصورت معافیت‌های ویژه که برای هیچکدام از اعضاء معتبر نیست برای آن کشور صادر نشده بجز به منظور دفع اصولی زیست‌محیطی همانطوری که در پاراگراف ۱ (د) ماده ۶ شرح داده شده است.

د) برای نیل به اهداف این پاراگراف، اصطلاح **کشورهای غیر عضو این کنوانسیون** در خصوص یک ماده شیمیایی خاص شامل یک کشور یا یک سازمان وحدت اقتصاد منطقه‌ای می‌شود که با ممنوعیت مواد شیمیایی مطروحه در این کنوانسیون موافقت ننموده است.

۳- هر عضو که دارای یک یا بیشتر طرح رسیدگی و ارزیابی برای آفت‌کش‌های جدید یا یک ماده شیمیایی صنعتی جدید باشد، باید تدابیری را برای جلوگیری از تولید و کاربرد آفت‌کش‌ها و مواد شیمیایی صنعتی جدید به منظور قانونمند کردن این مواد انجام دهد، به نحوی که با توجه به معیار موجود در پاراگراف ۱ ضمیمه (د) از بروز خصوصیات مخرب آلاینده‌های آلی پایدار ممانعت به عمل آورد.

۴- هر عضو که دارای یک یا بیشتر طرح رسیدگی و ارزیابی برای آفت‌کش‌ها یا مواد شیمیایی صنعتی می‌باشد باید در جای مناسب با در نظر گرفتن معیار موجود در پاراگراف ۱ ضمیمه (د)، ارزیابی آفت‌کش‌ها یا مواد شیمیایی صنعتی که اخیراً مورد استفاده قرار گرفته‌اند را مورد ملاحظه قرار دهد.

۵- به جز مواردی که در این کنوانسیون آورده شده، پاراگراف‌های ۱ و ۲ نباید برای مقادیری از مواد شیمیایی که در تحقیقات مقیاس آزمایشگاهی یا مواردی که به عنوان استاندارد مرجع مورد استفاده قرار می‌گیرند، رعایت گردد.

۶- هر عضو که دارای معافیت‌های ویژه بر طبق ضمیمه (الف) یا معافیت ویژه یا یک منظور قابل قبول بر طبق ضمیمه (ب) باشد، باید اقدامات مناسب را برای حصول اطمینان از هرگونه تولید و کاربرد بر طبق این معافیت یا منظور که به روشی انجام می‌شود تا از تماس مستقیم با انسان و رها شدن در محیط‌زیست جلوگیری نماید یا آن را کاهش دهد، انجام دهد.

برای کاربردهای خاص یا مقاصد قابل قبول که سبب انتشار عمدی مواد در محیط‌زیست به واسطه استفاده متداول آن می‌گردد، این مواد منتشره باید در حداقل ممکن بوده، یا منطبق با استاندارد و دستورالعمل‌های کاربردی مورد شناسایی قرار گیرد.

ماده ۴- ثبت معافیت ویژه

۱- ثبت اطلاعات به منظور شناسایی اعضای که معافیت ویژه مندرج در ضمیمه (الف) یا ضمیمه (ب) دارند، ایجاد گردیده است. این ثبت اطلاعات، اعضای که از شروط ضمیمه (الف) یا ضمیمه (ب) استفاده می‌کنند را شامل نمی‌شود که می‌تواند توسط تمامی اعضاء اجراء گردد. عمل ثبت باید توسط دبیرخانه کنوانسیون انجام شده و برای عموم قابل دسترسی باشد.

۲- ثبت یا شامل:

الف) فهرستی از انواع معافیت ویژه تهیه شده براساس ضمیمه (الف) و (ب)

ب) فهرستی از اعضاء که یک معافیت ویژه مندرج در ضمیمه (الف) یا ضمیمه (ب) دارند.

ج) فهرستی از تاریخ سررسید برای هر معافیت ویژه ثبت شده.

۳- هر کشور می‌تواند از طریق تسلیم یک نامه به دبیرخانه، برای ثبت یک یا انواع بیشتر معافیت ویژه مندرج در ضمیمه (الف) یا ضمیمه (ب) اقدام نماید.

۴- بجز در زمانی که تاریخ زودتر توسط عضو در برگه ثبت مشخص شده، یا یک متمم پیرو پاراگراف ۷ اعطاء گردد، تمامی معافیت‌های ویژه ثبت شده باید پنج سال پس از تاریخ اجرایی شدن کنوانسیون در ارتباط با مواد شیمیایی مذکور باطل گردد.

۵- در اولین اجلاس، مجمع اعضاء باید در خصوص روش بازنگری برای موارد ثبت تصمیم‌گیری نماید.

۶- قبل از بازنگری در خصوص ثبت، عضو مورد نظر باید یک گزارش توجیهی دال بر ادامه نیاز به ثبت آن معافیت به دبیرخانه تسلیم نماید. این گزارش باید توسط دبیرخانه به تمامی اعضاء ارایه گردد. بازنگری یک ثبت باید براساس تمامی اطلاعات موجود انجام گردد. نهایتاً مجمع اعضاء می‌تواند توصیه‌هایی به عضو مورد نظر بصورت راهکارهای مناسب ارائه دهد.

۷- مجمع اعضاء می‌تواند براساس درخواست هر عضو، در خصوص تمدید تاریخ سررسید یک معافیت ویژه برای یک دوره حداکثر پنج ساله اقدام نماید. در ارتباط با این تصمیم‌گیری، باید شرایط خاص اعضاء کشورهای در حال توسعه و اعضاء با اقتصاد در حال گذار نیز لحاظ گردد.

۸- یک عضو می‌تواند در هر زمان معافیت ویژه ثبت شده را از طریق تسلیم یک نامه به دبیرخانه، پس بگیرد. این باز پس‌گیری باید در تاریخ قید شده در نامه مذکور مورد ترتیب اثر قرار گیرد.

۹- در صورتی که هیچ کدام از اعضاء برای نوع خاصی از معافیت‌ها ثبت‌نام ننمایند، هیچگونه ثبت جدید نباید انجام شود.

ماده ۵- تدابیر لازم برای کاهش یا حذف انتشار از طریق تولید غیرعمدی

هر عضو باید حداقل تدابیر زیر را به منظور کاهش کل انتشار انجام شده از طریق منابع ناشی از فعالیت‌های انسانی برای هر کدام از مواد شیمیایی مندرج در ضمیمه (ج) با هدف کاهش آنها و در صورت امکان جلوگیری نهایی انجام دهد. این تدابیر عبارتند از:

الف) تهیه یک طرح اقدام یا در صورت امکان یک طرح اقدام منطقه‌ای یا بخشی در دو سال پس از اجرایی شدن کنوانسیون که متعاقباً آن را به عنوان بخشی از طرح استقرار تعیین شده و در ماده ۷ اجرا نماید. این طرح به منظور شناسایی، تعیین خصوصیات و

محل‌های انتشار مواد شیمیایی مندرج در ضمیمه (ج) و برای تسهیل استقرار زیر پاراگراف‌های ب تا ه طراحی می‌شود. طرح اقدام باید شامل عناصر زیر باشد:

- ۱- برآوردی از منابع انتشار موجود و قبلی شامل تهیه و نگهداری سیاهه منابع و برآورد مقادیر انتشار که با توجه به دسته‌بندی منابع تعیین شده در ضمیمه (ج) انجام می‌شود.
  - ۲- برآوردی از وضعیت قوانین و استراتژی‌های مرتبط عضو برای مدیریت انتشار این مواد.
  - ۳- تعیین خط مشی به منظور رعایت الزامات این پاراگراف، که براساس برآوردهای بند ۱ و ۲ انجام می‌شود.
  - ۴- ارتقاء سطح تعلیم و تربیت با توجه به آگاهی از استراتژی‌ها.
  - ۵- انجام بازنگری هر پنج ساله برای این استراتژی‌ها و میزان موفقیت آنها در رعایت الزامات این پاراگراف، که این بازنگری‌ها باید در گزارش‌هایی تسلیم شده مطابق بند ۱۵ قید گردد.
  - ۶- زمانبندی برای استقرار طرح اقدام، شامل استراتژی‌ها و تدابیری که در آن تعیین شده‌اند.
- ب: ترویج بکارگیری تدابیر ممکن و عملی موجود که می‌تواند دستیابی به یک سطح واقعی و معنادار برای کاهش انتشار یا جلوگیری منابع را تسریع بخشد.
- ج: ترویج توسعه و درجایی که مناسب باشد، الزام به کاربرد مواد جایگزین یا محصولات و فرآیندهای اصلاح شده، به منظور جلوگیری از تشکیل و انتشار مواد شیمیایی مندرج در ضمیمه (ج)، که با توجه به رهنمودهای کلی در خصوص فعالیت‌های جلوگیری و کاهش انتشار در ضمیمه (ج) و راهنماهای فنی که توسط مجمع اعضاء تایید شده است.
- د: ترویج و بر طبق زمانبندی استقرار طرح اقدام، الزام به کاربرد بهترین روش‌های موجود برای منابع جدید بر طبق دسته‌بندی منابع که یک عضو به عنوان تضمین آن اقدامات در طرح اقدام با یک تاکید خاص به چارچوب منابع تعیین شده در قسمت دوم ضمیمه (ج)، تعیین کرده است. در هر صورت، الزام به استفاده از بهترین روش‌های موجود برای منابع جدید در چارچوب مندرج در قسمت دوم آن ضمیمه باید در حداقل زمان ممکن بصورت مرحله‌ای اجرا گردد. اما این موضوع نباید بیش از ۴ سال پس از اجرایی شدن کنوانسیون برای آن عضو طول بکشد. برای چارچوب تعیین شده، اعضاء باید کاربرد بهترین اقدامات انجام شده زیست محیطی را گسترش دهند. در هنگام اجرای بهترین روش‌های موجود و بهترین تجربیات زیست محیطی، اعضاء بایستی به رهنمودهای عمومی در خصوص اقدامات جلوگیری و کاهش انتشار در ضمیمه (ج) توجه نموده و راهنماهای فنی در خصوص بهترین روش‌های موجود و بهترین تجربیات زیست محیطی نیز باید از طریق تصمیم‌گیری مجمع اعضاء به روز گردد.

ه) گسترش استفاده از بهترین روشهای موجود و بهترین تجربیات زیست محیطی بر طبق طرح اقدام:

۱- برای منابع موجود قید شده در دسته‌بندی منابع مندرج در بخش دوم ضمیمه (ج) و دسته‌بندی منابع نظیر آنهایی که در قسمت سوم همان ضمیمه قید گردیده و

۲- برای منابع جدید با توجه به دسته‌بندی منابع نظیر آنچه که در بخش سوم ضمیمه (ج) قید گردیده در صورتیکه یک عضو در زیر پاراگراف (ه) قید نشده باشد.

در هنگام تدارک بهترین روشهای موجود و بهترین تجربیات زیست محیطی، اعضا بایستی به رهنمودهای کلی مرتبط با اقدامات کاهش و جلوگیری از انتشار قید شده در ضمیمه (ج) توجه نمایند. دستورالعملهای فنی در خصوص بهترین روشهای موجود و بهترین اقدامات انجام شده زیست محیطی باید از طریق تصمیم‌گیری مجمع‌اعضاء به روز گردد.

و) به منظور نیل به اهداف این پاراگراف و ضمیمه (ج):

۱- «بهترین روش‌های موجود» به معنای مؤثرترین و پیشرفته‌ترین مرحله در توسعه فعالیتها و روشهای بهره‌برداری از آنها می‌باشد که بیانگر تجربیات مفید بدست آمده از برخی روش‌ها برای طراحی اصولی محدودیت‌های انتشار می‌باشد که برای جلوگیری و در جاهایی که مقدور نیست به صورت کلی کاهش انتشارات مواد شیمیایی مندرج در قسمت اول ضمیمه (ج) و اثر آنها روی محیط زیست بطور کلی می‌باشد. در این خصوص:

۲- «فنون» که شامل هر دو نوع فناوری استفاده شده و در حال استفاده است که تاسیسات بر پایه آن طراحی، ساخته، نگهداری، بهره‌برداری و از رده خارج می‌گردد.

۳- «در دسترس بودن» فن‌آوریها به معنای آن دسته از فن‌آوریها است که برای بهره‌برداری قابل دستیابی بوده و در مقیاسی وسیع وجود داشته که در بخش صنایع مرتبط، تحت شرایط حیاتی فنی و اقتصادی با در نظر گرفتن هزینه‌ها و مزایا برای اجرا مجاز شمرده می‌شوند و :

۴- «بهترین» به معنای مؤثرترین در دستیابی به یک سطح عمومی بالا برای حفاظت محیط زیست بطور کلی بوده ،

۵- «بهترین تجربیات زیست محیطی» به معنای کاربرد ترکیبی از مناسبترین استراتژیها و اقدامات کنترلی زیست محیطی می‌باشد.

۶- «منابع جدید» به معنای هر منبع که بنحو مطلوبی ساخته شده یا جایگزین گردیده اطلاق می‌شود که حداقل یک سال پس از

الف) اجرایی شدن کنوانسیون برای عضو مورد نظر، یا

ب) اجرایی شدن کنوانسیون برای عضو مورد نظر برای آرایه اصلاحیه به ضمیمه (ج) در جایی که منبع مذکور از شرایط این کنوانسیون فقط به واسطه آن اصلاحیه پیروی می‌کند.

ز) مقادیر حد انتشار یا استانداردهای اجرایی می‌تواند توسط یک عضو برای عمل به تعهدات آن جهت دستیابی به «بهترین روش‌های موجود» تحت این پاراگراف استفاده گردد.

ماده ۶- اقدامات لازم برای کاهش یا جلوگیری انتشار آلودگی از وسایل از کار افتاده و پسماندها

۱- هر عضو به منظور حصول اطمینان از اینکه وسایل از کار افتاده تشکیل شده از یا حاوی مواد شیمیایی مندرج در ضمیمه (الف) یا (ب) و پسماندها شامل محصولات و وسایلی که بصورت زاید درمی‌آیند، تشکیل شده، حاوی یا آلوده شده با یکی از مواد شیمیایی مندرج در ضمیمه (الف)، (ب) یا (ج) می‌باشند، از طریق یک روش حافظ سلامت انسان و محیط‌زیست مدیریت می‌شوند، باید:

الف) خط مشی مناسبی به منظور شناسایی موارد زیر دارا باشد:

۱- وسایل از کار افتاده تشکیل شده یا حاوی مواد شیمیایی مندرج در ضمیمه (الف) یا (ب)،

۲- محصولات و وسایلی که در حال استفاده می‌باشند و پسماندهای تشکیل شده، حاوی یا آلوده شده با یک ماده شیمیایی مندرج در ضمیمه (الف)، (ب) و (ج).

ب) تا حد امکان، وسایل از کار افتاده تشکیل شده یا حاوی مواد شیمیایی مندرج در ضمیمه (الف) یا (ب) براساس خط مشی بیان شده در زیر پاراگراف (الف) را شناسایی نماید.

ج) وسایل از کار افتاده به نحو مناسب از طریق یک روش زیست‌محیطی جامع، امن و کارا مدیریت گردد. وسایل از کار افتاده حاوی مواد شیمیایی مندرج در ضمیمه (الف)، یا (ب)، پس از اینکه بر طبق معافیت ویژه تعیین شده در ضمیمه (الف) یا هر معافیت ویژه یا هدف قابل قبول تعیین شده در ضمیمه (ب) مجاز به استفاده نیستند، بجز وسایل از کار افتاده‌ای که به منظور صادرات بر طبق پاراگراف ۲ بند ۳ مجاز شمرده شده‌اند، باید به عنوان پسماند به حساب آمده و طبق زیر پاراگراف (د) با آنها رفتار شود.

د) انجام تدابیر مناسب برای آن دسته از پسماندها شامل محصولات و وسایلی که در شرف تبدیل به پسماند می‌باشند، شامل:

۱- پسماندهایی که بر طبق روشهای صحیح زیست‌محیطی جابجا، جمع‌آوری، حمل و نقل و نگهداری شده‌اند.

۲- پسماندهای دفع شده به روشی که آلاینده‌های آلی پایدار موجود یا تخریب شود و یا بشکل برگشت‌ناپذیر تغییر ماهیت دهد و در نتیجه خصوصیات مواد آلاینده آلی پایدار را از خود نشان ندهد. در غیر اینصورت چنانچه این روش‌های دفع انتظارات و اولویت‌های زیست‌محیطی را برآورده نسازد، یا مقدار آلاینده‌های آلی پایدار در حد پایین باشد، بایستی دستورالعملها، استانداردها و قوانین بین‌المللی شامل مواردی که پیرو پاراگراف ۲ می‌تواند تدوین و ایجاد گردد، و نظامهای مرتبط منطقه‌ای و جهانی حاکم بر مدیریت پسماندهای ویژه مدنظر قرار گیرد.

۳- پسماندهایی که مجاز به انجام عملیات دفع به روش بازیافت، بازیابی، احیاء، استفاده مجدد مستقیم یا کاربردهای دیگر آلاینده‌های پایدار نمی‌باشد، و

۴- پسماندهایی که بدون در نظر گرفتن دستورالعملها، استانداردها و قوانین بین‌المللی مرتبط نمی‌توان از طریق مرزهای بین‌المللی حمل و نقل نمود.

ه) به منظور تدوین راهکارهای مناسب برای شناسایی مکانهای آلوده به مواد شیمیایی مندرج در ضمیمه (الف) و (ب) یا (ج) تلاش گردد. در صورتی که پاکسازی این مکانها بر عهده گرفته شود، باید این عمل بر طبق اصول صحیح زیست‌محیطی اجرا گردد.

۲- مجمع اعضاء باید با بخش‌های مناسب کنوانسیون بازل در خصوص کنترل نقل و انتقالات برون مرزی پسماندهای ویژه و دفع آنها همکاری نزدیک داشته باشد تا در این میان:

الف) اندازه یا سطح لازم برای تخریب یا تغییر ماهیت برگشت‌ناپذیر به منظور حصول اطمینان از عدم بروز خصوصیات آلاینده‌های آلی پایدار به شکلی که در پاراگراف ۱ ضمیمه (د) مشخص شده، ایجاد گردد.

ب) تعیین گردد منظور از روش‌های دفع صحیح زیست‌محیطی که در بالا به آن اشاره شد، چه می‌باشد و

ج) تلاش گردد تا غلظت مواد شیمیایی مندرج در ضمیمه‌های (الف)، (ب) و (ج) آنطوری که در پاراگراف ۱ (د) (ii) بدان اشاره شده، به نحو مناسب ایجاد گردد.

ماده ۷- طرحهای استقرار (اجرایی)

۱- هر عضو باید:

الف) طرحی تدوین و تلاش نماید تا در جهت عمل به تلاش در قبال این کنوانسیون آن را اجرا کند.

ب) طرح استقرار خود را ظرف دو سال از تاریخ اجرایی شدن کنوانسیون برای آن کشور، به مجمع اعضاء تسلیم نماید، و

ج) بصورتی مناسب طرح اجرایی خود را براساس جدول زمانی و به شکلی که با تصمیم مجمع اعضاء مشخص خواهد شد مورد بازنگری قرار داده و به روز درآورد.

۲- اعضاء بطور مستقیم یا از طریق سازمانهای منطقه‌ای، زیر منطقه‌ای و جهانی در جای مناسب همکاری نموده و با گروههای مرتبط و مسئول ملی خود از جمله گروههای زنان و گروههای درگیر در امر بهداشت کودکان به منظور تسهیل تدوین، استقرار و به روز درآوردن طرحهای استقرار آنان مشورت نماید.

۳- اعضاء باید به منظور کاربرد و در جای مناسب ایجاد ابزار لازم برای وحدت نظر در طرحهای استقرار ملی برای آلاینده‌های آلی پایدار برای تعیین خط مشی توسعه پایدار خود تلاش نمایند.

ماده ۸- فهرست‌بندی مواد شیمیایی در ضمام الف، ب، ج

۱- یک عضو ممکن است پیشنهادی را برای درج یک ماده شیمیایی در ضمام (الف)، (ب) و یا (ج) به دبیرخانه ارائه دهد. این پیشنهاد شامل اطلاعات مشخص شده در ضمیمه (د) خواهد بود. در تدوین یک پیشنهاد، یک عضو می‌تواند از سوی دیگر اعضاء یا از سوی دبیرخانه مساعدت گردد.

۲- دبیرخانه باید تعیین نماید آیا پیشنهاد شامل اطلاعات مشخص شده در ضمیمه (د) می‌باشد یا خیر. چنانچه دبیرخانه تایید نماید که پیشنهاد شامل اطلاعات مذکور می‌باشد، باید پیشنهاد را به کمیته تجدید نظر آلاینده‌های آلی پایدار تسلیم نماید.

۳- کمیته مذکور باید پیشنهاد را بررسی و چارچوب تعیین شده در ضمیمه (د) را به شکلی شفاف و قابل انعطاف بکار برده، همه اطلاعات تهیه شده را به روشی متوازن و منسجم مد نظر قرار دهد.

۴- اگر کمیته تصمیم بگیرد که:

الف) قانع شده که چارچوب تعیین شده رعایت شده باید از طریق دبیرخانه پیشنهاد را ارایه و ارزیابی کمیته را در اختیار همه اعضاء و ناظرین قرار داده و آنان را به ارایه اطلاعات تعیین شده در ضمیمه (ه) دعوت نماید و یا

ب) قانع نشده که چارچوب تعیین شده رعایت شده باید مراتب را از طریق دبیرخانه به همه اعضاء و ناظرین اطلاع و پیشنهاد را به همراه ارزیابی کمیته در اختیار اعضاء قرار داده و پیشنهاد باید کنار گذارده شود.

۵- هر عضو ممکن است پیشنهاد را مجدداً براساس پاراگراف ۴ به کمیته که پیشنهاد را کنار گذاشته، ارایه دهد. این ارایه مجدد می‌تواند شامل هرگونه ابراز نظر عضو و همینطور استدلال برای ملاحظات فوآلعهاده کمیته باشد. اگر به دنبال این مرحله کمیته مجدداً پیشنهاد را رد نماید، کشور عضو می‌تواند نسبت به تصمیم کمیته اعتراض و از مجمع اعضا تقاضا نماید که موضوع را در اجلاس آتی خود بررسی نماید. مجمع اعضا می‌تواند براساس چارچوب تعیین شده در ضمیمه (د) و با احتساب ارزیابی کمیته و هرگونه اطلاعات اضافی دیگری که از سوی هر کشور عضو یا ناظر ارایه شود، آن پیشنهاد را مورد ارزیابی قرار دهد.

۶- در جایی که کمیته تصمیم گرفته که چارچوب مشخص رعایت شده یا مجمع اعضا تصمیم بگیرد که پیشنهاد باید مورد ارزیابی قرار گیرد، کمیته پیشنهاد را مورد بررسی دقیق‌تر قرار داده و با در نظر گرفتن دیگر اطلاعات مرتبط دریافت شده، باید یک طرح اولیه نماید خطر براساس ضمیمه (ه) تهیه نموده و پیش نویس آن را از طریق دبیرخانه در اختیار همه اعضا و ناظرین قرار داده، نظرات فنی آنان را جمع‌آوری و با مد نظر قرار دادن آن طرح نمایه خطر را تکمیل نماید.

۷- اگر براساس طرح نمایه خطر که مطابق با ضمیمه (ه) تهیه شده، کمیته تصمیم بگیرد که:

الف) به نظر می‌رسد که آن ماده شیمیایی در نتیجه انتقال دراز مدت در محیط‌زیست، اثرات سوء بر سلامت انسان و یا اثرات محیط‌زیست در مقیاس جهانی برجای می‌گذارد، باید پیشنهاد مورد ارزیابی قرار گیرد. فقدان اطمینان علمی کامل، طبعاً پیشنهاد را از پیشرفت باز نخواهد داشت. کمیته از طریق دبیرخانه همه اعضا و ناظرین را دعوت خواهد کرد با ملاحظات مشخص شده در ضمیمه (ه)، اطلاعات مربوطه را ارایه نمایند. سپس نتیجه ارزیابی مدیریت خطر که شامل تجزیه و تحلیلی از تدابیر کنترلی احتمالی در خصوص این مواد شیمیایی است را براساس آن ضمیمه تهیه خواهد، یا

ب) اگر قرار است پیشنهاد به پیش برده نشود، کمیته از طریق دبیرخانه طرح اولیه نمایه خطر را در اختیار اعضا و ناظرین قرار داده و سپس پیشنهاد را کنار خواهد گذاشت.

۸- باری هر پیشنهاد کنارگذاشته شده براساس پاراگراف ۷ (ب) یک عضو می‌تواند از مجمع اعضا درخواست نماید که به کمیته تکلیف نماید که اطلاعات اضافی و فوآلعهاده‌ای از کشور پیشنهاددهنده و دیگر اعضا در ظرف مدتی که بیش از یک سال طول نخواهد کشید درخواست نماید. پس از این مدت و براساس هرگونه اطلاعات دریافتی، کمیته پیشنهاد را براساس پاراگراف ۶ و با الویت‌هایی که از سوی مجمع اعضا تصمیم‌گیری و ارایه خواهد شد، مورد تجدیدنظر قرار می‌گیرد. چنانچه پس از طی این مرحله کمیته مجدداً پیشنهاد را باطل نماید، آن عضو می‌تواند نسبت به تصمیم کمیته اعتراض و مجمع اعضا مسئله را در جلسه آتی خود مورد بررسی قرار می‌دهد. مجمع اعضا می‌تواند براساس طرح نمایه خطر که براساس ضمیمه (ه) تهیه شده تصمیم‌گیری نموده و با احتساب ارزیابی کمیته و

هرگونه اطلاعات فو العاده که از سوی اعضاء و ناظرین ارایه می‌شود، تصمیم بگیرد که پیشنهاد به پیش برود. اگر مجمع اعضاء تصمیم بگیرد که پیشنهاد باید به پیش برود کمیته باید آنگاه طرح برآورد مدیریت خطر را تهیه نماید.

۹- کمیته براساس طرح نمایه خطر با توجه به پاراگراف ۶ و برآورد مدیریت خطر که در پاراگراف ۷ (الف) و یا پاراگراف ۸ توصیه شده، می‌تواند توصیه نماید که آیا آن ماده شیمیایی توسط مجمع اعضاء در فهرست‌بندی ضمایم (الف)، (ب) و یا (ج) مورد توجه قرار گیرد.

مجمع اعضاء با احتساب توصیه‌های کمیته و از جمله هرگونه عدم اطمینان علمی باید به شکلی احتیاط‌آمیز در خصوص در فهرست قرار گرفتن ماده شیمیایی و تعیین تدابیر کنترل مرتبط با آن در ضمایم (الف)، (ب) و یا (ج) تصمیم بگیرد.

ماده ۹- تبادل اطلاعات

۱- هر کشور عضو باید تبادل اطلاعات مرتبط با موارد زیر را تسهیل یا برعهده گیرد:

الف) کاهش و یا حذف تولید، استفاده و یا انتشار آلاینده‌های آلی پایدار.

ب) جایگزین‌های آلاینده‌های آلی پایدار شامل اطلاعات مربوط به خطرات آنها به همراه هزینه‌های اقتصادی و اجتماعی آن.

۲- کشورها باید با توجه به پاراگراف ۱ مستقیماً یا از طریق دبیرخانه اطلاعات را مبادله نمایند.

۳- هر کشور عضو، یک مرجع ملی را برای تبادل اینگونه اطلاعات تعیین خواهد کرد.

۴- دبیرخانه به عنوان ساز و کار شفاف‌سازی اطلاعات در خصوص آلاینده‌های آلی پایدار از جمله اطلاعات تهیه شده توسط اعضاء، سازمانهای دولتی و غیردولتی ارایه خدمات نماید.

۵- برای نیل به اهداف این کنوانسیون، اطلاعات موجود در خصوص ایمنی و بهداشت انسان و محیط‌زیست به عنوان اطلاعات محرمانه تلقی نخواهد شد. کشورهای عضو که اطلاعات دیگر مرتبط با این کنوانسیون را مبادله می‌کنند باید براساس توافقنامه دو جانبه، هرگونه اطلاعات محرمانه را حفظ نمایند.

ماده ۱۰- اطلاعات عمومی، آگاهی و آموزش

۱- هر عضو باید در حد توان خود نسبت به تشویق و تسهیل موارد زیر اقدام نماید:

الف) ارتقاء آگاهی سیاستگذاران و تصمیم‌گیران مرتبط با آلاینده‌های آلی پایدار

ب) در اختیار عموم گذاشتن کلیه اطلاعات موجود در خصوص آلاینده‌های آلی پایدار با ملحوظ نمودن پاراگراف ۵ از ماده ۹.

ج) تدوین و اجرای برنامه‌های آموزشی و اطلاع‌رسانی عمومی خصوصاً برای زنان، کودکان و طبقه کم‌سواد در مورد آلاینده‌های پایدار و همین‌طور شامل اثرات بهداشتی و محیط‌زیستی و جایگزین‌ها.

د) مشارکت عموم در رسیدگی به آلاینده‌های آلی پایدار و اثرات بهداشتی و محیط‌زیستی آن و توسعه در چاره‌جویی لازم و از جمله ایجاد موقعیت‌هایی برای تهیه داده‌ها در سطح ملی با توجه به اجرای این کنوانسیون،

ه) تعلیم کارگران، متخصصین علمی، مربیان و کادر فنی و مدیریتی،

و) توسعه و مبادله موارد لازم برای آگاهی عمومی و آموزشی در سطح ملی و بین‌المللی،

ز) توسعه و اجرای برنامه‌های آموزشی و تعلیماتی در سطوح ملی و بین‌المللی.

۲- هر کشور عضو باید در چارچوب توان خود اطمینان حاصل نماید که عموم مردم به اطلاعات عمومی مورد نظر در پاراگراف ۱ دسترسی داشته و این اطلاعات را مرتباً به روز درآورد.

۳- هر کشور عضو باید در حد توان خود به تشویق استفاده‌کنندگان در صنعت و حرف‌مختلف پرداخته تا موجبات و تسهیلات لازم برای تامین اطلاعات مورد اشاره پاراگراف ۱ را در سطح ملی و بصورتی مناسب در سطوح زیر منطقه‌ای و جهانی، فراهم آورد.

۴- در تامین اطلاعات در خصوص آلاینده‌های آلی پایدار و جایگزین آنها اعضاء می‌توانند از برگه‌های اطلاعات بهداشتی، گزارشات، رسانه‌های گروهی و دیگر ابزار اطلاع‌رسانی استفاده کرده و مراکزی اطلاعاتی را در سطح ملی و منطقه‌ای ایجاد کنند.

۵- هر کشور عضو باید ملاحظاتی منسجم نسبت به توسعه ساختارهایی چون انتشار مواد آلاینده و ثبت حمل و نقل آنها داشته و نسبت به جمع‌آوری و انتشار اطلاعات در خصوص برآورد مقادیری که در هر سال از مواد مندرج در ضمیمه (الف)، (ب) یا (ج) انتشار و یا در معرض تماس قرار گرفته، داشته باشد.

۱- کشورهای عضو باید در چارچوب توان خود در سطوح ملی و بین‌المللی به تشویق پرداخته و یا تحقیقات مناسب، توسعه، نظارت و همکاری در خصوص آلاینده‌های آلی پایدار را به عهده گرفته و در جای مناسب نسبت به مواد جایگزین و موادی که بتواند جانشین آلاینده‌های آلی پایدار و از جمله موارد ذیل اقدام نمایند:

الف) منابع و انتشار مواد در محیط‌زیست

ب) نحوه حضور، مقادیر و سرنوشت آن در انسان و محیط‌زیست

ج) جابجایی در محیط‌زیست، سرنوشت و تغییر شکل آن

د) آثار مواد بر بهداشت و سلامت انسان و محیط‌زیست

ه) تبعات اقتصادی- اجتماعی و فرهنگی

و) کاهش انتشار و یا حذف

ز) روش‌های هماهنگ برای تهیه سیاهه منابع تولیدکننده و روش‌های تجزیه برای اندازه‌گیری میزان انتشار.

۲- نسبت به عهده گرفتن اقدامات تحت پاراگراف ۱، هر عضو باید در حد توان خود به شرح ذیل اقدام نماید:

الف) حمایت و توسعه بیشتر برنامه‌های بین‌المللی، شبکه‌ها و سازمان‌هایی در جهت شناسایی، هدایت، تشخیص و تامین بودجه تحقیقاتی، جمع‌آوری اطلاعات و نظارت با احتساب نیاز به کاهش تلاش‌های موازی، آن طور که مناسب باشد،

ب) حمایت از تلاش‌های ملی و بین‌المللی در جهت گسترش توانهای تحقیقاتی علمی و فنی در جهت تشویق به رسیدگی و مبادله اطلاعات و تجزیه و تحلیلها، خصوصاً در کشورهای در حال توسعه و کشورهای با اقتصاد در حال گذار،

ج) تأمل بر نگرانیها و نیازها خصوصاً در زمینه منابع فنی و مالی در کشورهای در حال توسعه و کشورهای با اقتصاد در حال گذار و همکاری در بهینه‌سازی توان این کشورها در ایجاد زمینه مشارکت در فعالیتهای مورد اشاره در زیر پاراگراف‌های (الف) و (ب).

د) به عهده گرفتن امور تحقیقاتی در جهت از بین آثار آلاینده‌های آلی پایدار بر بهداشت تولید مثل.

ه) در اختیار گذاشتن نتایج تحقیقات و فعالیتهای توسعه و نظارت که در این پاراگراف بدان اشاره شده برای عموم براساس برنامه زمان‌بندی و منظم.

و) تشویق و یا به عهده گرفتن همکاری، با توجه به ذخیره‌سازی و تامین اطلاعات، ناشی از تحقیق توسعه و نظارت.

ماده ۱۲- کمک‌های فنی

۱- اعضاء معتقدند که کمک‌های به موقع و مناسب در پاسخ به درخواست کشورهای در حال توسعه و کشورهای با اقتصاد در حال گذار، در اجرای موفق این کنوانسیون بسیار حیاتی است.

۲- اعضاء باید برای تأمین کمک مناسب فنی به کشورهای در حال توسعه عضو و کشورهای با اقتصاد در حال گذار همکاری نموده و برای کمک به آنان با احتساب نیاز خاص آنان نسبت به توسعه و گسترش توان اجرایی آنان در اجرای تعهدات ناشی از این کنوانسیون برای آنان اقدام خواهند نمود.

۳- در این زمینه، کمک فنی تأمین شده از سوی کشورهای پیشرفته صنعتی عضو و دیگر اعضاء مطابق توان هر کدام و شامل کمک‌های دو جانبه آن طور که مناسب بوده و مورد توافق قرار گرفته و یا بصورت کمک فنی برای توانمندسازی این کشورها در رابطه با اجرای تعهدات این کنوانسیون می‌باشد. دستورالعمل بیشتر در این زمینه از سوی مجمع اعضاء تهیه و تدوین خواهد شد.

۴- اعضاء باید بطور مناسب ترتیباتی به منظور تأمین کمک‌های فنی و تشویق انتقال دانش فنی و تکنولوژی به کشورهای عضو در حال توسعه و اعضاء با اقتصاد در حال گذار، در رابطه با اجرای این کنوانسیون، اتخاذ نمایند. این ترتیبات شامل ایجاد مراکزی در سطح منطقه‌ای و زیر منطقه‌ای برای توانمندسازی و انتقال دانش فنی و برای کمک به کشورهای عضو در حال توسعه و اعضاء با اقتصاد در حال گذار و در راستای اجرای وظایف آنان تحت این کنوانسیون خواهد بود. رهنمودهای بیشتری نیز در این مورد از سوی مجمع اعضاء فراهم خواهد شد.

۵- اعضاء براساس فہوای این ماده و با احتساب کامل نیازهای خاص و شرایط خاص، کشورهای کمتر توسعه یافته و کشورهای جزایر کوچک را در اقداماتشان در رابطه با کمک‌های فنی ملحوظ خواهند نمود.

ماده ۱۳- رویه و منابع مالی

۱- هر عضو در سطح توان خود حمایت و تشویق‌های مالی با توجه به فعالیت‌های ملی، که برای حصول اهداف این کنوانسیون بر طبق اولویتهای طرح‌های ملی و برنامه‌های آن کشور حاصل آید، را به عهده می‌گیرد.

۲- کشورهای توسعه یافته عضو، منابع جدید و فواید برای توانمندسازی کشورهای در حال توسعه عضو و کشورهای با اقتصاد در حال گذار برای رسیدن به حد تأمین هزینه‌های امحاء و تدابیری اجرایی که بتواند تعهدات این کنوانسیون را بین کشور عضو دریافت‌کننده و نهاد شرکت‌کننده بر طبق ساز و کار تشریح شده در پاراگراف ۶ که بین آن دو توافق شده، تأمین خواهند نمود. دیگر

اعضاء نیز همچنین به صورت داوطلبانه و مطابق توان خود این گونه منابع مالی را تأمین خواهند نمود. ایجاد مشارکتهایی از سوی دیگر منابع نیز باید تشویق گردد. در اجرای این گونه تعهدات باید لزوم مناسبت، قابل پیش‌بینی بودن و انتقال به موقع منابع و اهمیت دادن مشارکت اعضاء در به عهده گرفتن بار این تعهدات در بین کشورهای عضو مد نظر قرار گیرد.

۳- کشورهای توسعه یافته عضو و دیگر اعضاء براساس توان خود و براساس برنامه‌ها اولویتهای طرح‌های ملی ممکن است همچنین برای اعضاء در حال توسعه و اعضاء با اقتصاد در حال گذار منابع مالی را در جهت کمک به اجرای این کنوانسیون از طریق منابع و یا موافقتنامه‌های دو جانبه منطقه‌ای و چند جانبه دیگر در اختیار قرار دهند.

۴- میزانی که کشورهای عضو در حال توسعه به صورت مؤثر به اجرای تعهداتشان تحت این کنوانسیون خواهند پرداخت بسته به اجرای مؤثر آن از سوی کشورهای توسعه یافته و انجام به تعهدات آنان تحت این کنوانسیون در رابطه با منابع مالی، کمک‌های فنی و انتقال دانش فنی است. واقعیت این است که توسعه اقتصادی و اجتماعی پایدار و امحاء فقر از اولویتهای اول و بارز کشورهای در حال توسعه است و زمانی به طور کامل به حساب خواهد آمد که نیاز به حفظ سلامت انسان و محیط‌زیست مورد توجه لازم قرار گیرد.

۵- اعضاء با توجه به نیازهای خاص و نیاز به توجه خاصی که باید به کشورهای کمتر توسعه یافته و کشورهای جزیره‌ای در راستای اقدام برای تأمین بودجه آنان بشود، اقدام خواهند نمود.

۶- رویه برای تأمین منابع مالی کافی و پایدار در کشورهای در حال توسعه و کشورهای با اقتصاد در حال گذار به صورت کمک و یا به صورت منابعی براساس تخصیص امتیاز به کشورهای در حال توسعه و کشورهای با اقتصاد در حال گذار در جهت اجرای کنوانسیون در اینجا تعریف می‌گردد. این عملکرد با اقتدار، در حد مناسب و به صورتی پاسخگو به مجمع اعضاء عمل خواهد کرد و عملکرد آن بسته به یک واحد و یا بیشتر و از جمله واحدها و ارگانهای موجود بین‌المللی که تامین کمک‌های چند جانبه منطقه‌ای و دو جانبه مالی و فنی را به عهده دارند، سپرده خواهد شد. مشارکت در این رویه نسبت به دیگر عملکردها به صورت پرداخت کمک‌های مالی به اعضاء در حال توسعه و اعضاء با اقتصاد در حال گذار آن طوری که در پاراگراف ۲ منعکس گردیده بوده انجام شده و بر این اساس به عنوان کمک‌های اضافی محسوب خواهد شد.

۷- به منظور نیل به اهداف این کنوانسیون و پاراگراف ۶، مجمع اعضاء در اولین اجلاس خود برای تدوین این رویه دستورالعمل مورد نیاز را تهیه و باید با ارگان و یا ارگانهای مشارکت‌کننده در این ساز و کار مالی براساس توافقاتی که جنبه اجرایی خواهد داشت به توافق برسد. این رهنمودها در این میان به مسائل ذیل خواهد پرداخت:

الف) راسخ بودن سیاستها، استراتژی و اولویتهای برنامه و همینطور چارچوب روشن و مشروح و دستورکاری در رابطه با مجاز بودن دسترسی و استفاده از منابع مالی و از جمله نظارت و ارزیابی ادواری از اینگونه بهره‌برداری‌ها،

ب) از سوی یک یا چند نهاد، گزارشهای ادواری در مورد کفایت و تداوم و پایداری این تامین بودجه تهیه و در جهت فعالیتهای مربوط به اجرای این کنوانسیون، به مجمع اعضاء داده خواهد شد،

ج) تشویق و تمهید گرایش به سوی تامین بودجه چند جانبه،

د) چگونگی تصمیم‌گیری به روش قابل پیش بینی و مشخص برای میزان تامین بودجه لازم و موجود برای اجرای این کنوانسیون، با در نظر گرفتن اینکه امحای آلاینده‌های آلی پایدار ممکن است نیازمند تامین بودجه مداوم باشد و شرایطی که تحت آن مقدار بودجه باید به صورت ادواری مورد بازنگری قرار گیرد،

ه) چگونگی تامین کمک به اعضای علاقمند با بررسی نیاز آنها، کسب اطلاعات در مورد منابع تامین مالی و الگوهای تامین بودجه در جهت تسهیل هماهنگی در بین این اعضاء.

۸- مجمع اعضاء در کمتر از زمان برگزاری دومین مجمع خود و بنابراین به صورت مرتب مؤثر بودن رویه بوجود آمده تحت این بند را مورد بررسی مجدد قرار داده و توان رسیدگی به نیازهای در حال تغییر کشورهای عضو در حال توسعه و اعضا با اقتصاد در حال گذار را در چارچوب دستورالعمل مورد اشاره در بند ۷، میزان تامین بودجه و همینطور مؤثر بودن عملکرد نهادهای موجود که در جهت اجرای رویه مالی کار می‌کنند را ارزیابی خواهد نمود. براساس این بازنگری و در صورت لزوم باید نسبت به اتخاذ تدابیر لازم در خصوص ارتقاء کارایی این ساز و کار از جمله با ارائه توصیه‌ها و دستورالعملهایی در خصوص تدابیر لازم برای حصول اطمینان از تامین بودجه کافی و پایدار برای رفع نیاز اعضاء، اقدام نماید.

ماده ۱۴- موافقتنامه‌های مالی در دوران واسط

ساختار نهادی تسهیلات زیست محیطی جهانی که مطابق موازین تأسیس تسهیلات زیست محیطی جهانی بازسازی شده در دوران گذار، نهادی خواهد بود که اقدامات مربوط به رویه مالی که در ماده ۱۳ بدان اشاره شده را برای دوره ما بین زمان اجرایی شدن این کنوانسیون و برگزاری اولین مجمع اعضاء براساس ماده ۱۳ انجام خواهد داد. ساختار نهادین این تسهیلات زیست محیطی جهانی باید تکافوی اقدام از طریق تدابیر اجرایی و عملی مربوط به خصوصاً آلاینده‌های آلی پایدار را نموده و ترتیبات جدیدی که در این ارتباط ممکن است مورد نیاز باشد را مورد ملاحظه قرار دهد.

۱- هر عضو گزارشی از تدابیر اتخاذ شده در جهت اجرای تدارکات این کنوانسیون و میزان مؤثر بودن این اقدامات در رسیدگی به اهداف این کنوانسیون، ارائه خواهد داد.

۲- هر عضو مطالب ذیل را برای دبیرخانه تهیه خواهد نمود:

(الف) اطلاعات آماری در مورد میزان کل تولید، واردات و صادرات هر یک از مواد شیمیایی مندرج در فهرست ضمیمه (الف) و ضمیمه (ب) و یا تخمین معقولی از اینگونه اطلاعات،

(ب) در حدی که عملی باشد فهرستی از کشورهایی که هر یک از اینگونه مواد را وارد کرده و کشوری که هر یک این مواد به آن صادر شده ارائه خواهد شد.

۳- اینگونه ارائه گزارش در فاصله زمانی معین و به شکلی که در مجمع اعضاء تصمیم‌گیری خواهد شد، در اولین مجمع ارائه خواهد شد.

ماده ۱۶- برآورد میزان تأثیرگذاری

۱- با شروع چهار سال پس تاریخ اجرایی شدن این کنوانسیون در فواصل زمانی که مدت آن توسط مجمع اعضاء تصمیم‌گیری خواهد شد مجمع به بررسی مؤثر بودن این کنوانسیون خواهد پرداخت.

۲- به منظور تسهیل این برآورد، مجمع اعضاء باید در اولین نشست خود، ایجاد ترتیباتی که بتواند برای خود اطلاعات پایش مقایسه‌ای در مورد وجود مواد مندرج در ضمیمه ضمایم (الف)، (ب) و (ج) و همینطور جابجایی و انتقال محیط‌زیستی منطقه‌ای و جهانی را آغاز نماید، تهیه خواهد نمود.

این ترتیبات:

(الف) بایستی از سوی اعضاء براساس منطقه‌ای در هنگام مناسب و براساس توان فنی و مالی آنان و با استفاده از برنامه‌ها و سازوکارهای پایشی موجود به منظور بالا بردن امکان و افزایش هماهنگی‌ها در رویه‌ها به اجرا درآید.

(ب) در جایی که لازم باشد با احتساب اختلافات بین مناطق و توان آنها برای اجرای فعالیتهای پایشی ضمیمه گردد.

(ج) شامل گزارشات مجمع اعضاء در مورد نتایج فعالیتهای پایش در سطح منطقه و جهانی و در فواصل زمانی تعیین شده توسط مجمع اعضاء، می‌گردد.

۳- نوع برآورد که در بند ۱ توصیف شد، باید براساس اطلاعات علمی، محیط‌زیستی، فنی و اقتصادی موجود باشد، از جمله:

الف) گزارشات و دیگر اطلاعات پایش تهیه شده پیرو بند ۲.

ب) گزارشات ملی ارایه شده پیرو بند ۱۵.

ج) اطلاعات مبنی بر ناهمخوانی که پیرو مراحل ایجاد شده در ماده ۱۷ تهیه شده است.

ماده ۱۷- ناهمخوانی

مجمع اعضاء در اولین فرصت عملی خود مراحل و روبه‌هایی نهادین را برای مشخص کردن ناهمخوانی‌ها با پیش بینی‌ها و تدارکات این کنوانسیون و برای تصحیح عملکرد اعضاء در مواردی که ناهمخوانی اعلامی شود، تدوین و به تصویب خواهد رسانید.

ماده ۱۸- سامان دادن مشاجرات

۱- اعضاء باید هرگونه مشاجره بین آنان در مورد تفسیر و یا اجرای این کنوانسیون را از طریق مذاکره از طریق صلح‌آمیز و به انتخاب خود آنان مسئله را حل و فصل نمایند.

۲- در هنگام تصویب، قبول، تایید و یا پیوستن به این کنوانسیون و یا در هر زمان بعد از آن یک عضو که عضو یک سازمان همگرایی اقتصادی منطقه‌ای نباشد، می‌تواند به صورت کتبی و ارایه یادداشت به امانت‌دار این کنوانسیون، در رابطه با هرگونه مشاجره در خصوص تفسیر و یا کاربرد این کنوانسیون، از طریق یک و یا هر دو ابزار ذیل برای حل مشاجره در ارتباط با هر عضو که آن تعهدات را می‌پذیرد، اقدام نماید:

الف) داوری براساس مراحل که از سوی مجمع اعضاء بصورت یک ضمیمه در اولین فرصت عملی به تصویب خواهد رسید:

ب) ارایه مورد مشاجره به دادگاه عدالت بین‌المللی.

۳- یک عضو که متشکل از سازمان همگرایی اقتصادی منطقه‌ای باشد می‌تواند بیانیه‌ای با محتوای مشابه در رابطه با داوری براساس

مراحلی که در پاراگراف (الف) ۲ به آن اشاره شده، ایراد نماید.

۴- بیانیه‌ای که پیرو پاراگراف ۲ یا پاراگراف ۳ به قوت خود باقی بماند و تا آن زمان که براساس شرایط و یا تا سه ماه پس از رایه یادداشت رسمی در خصوص لغو آن به امین سپرده شود جنبه اجرایی خواهد داشت.

۵- سررسید بیانیه / یادداشت فسخ و یا اظهارنامه جدید، به هیچ وجه نباید در مراحل پیشرفت موضوع مطروحه در یک دادگاه عادل بین‌المللی اثری داشته باشد، مگر اینکه طرفین دعوی به نحو دیگری موافقت کنند.

۶- چنانچه طرفین یک مشاجره با هیچ راه حل و یا همان مرحله پیرو پاراگراف ۲ به توافق نرسند و چنانچه آنها نتوانسته باشند دعوی خود را ظرف ۱۲ ماه پس از تذکر رایه شده از سوی یکی از طرفین به دیگری که بین آنها مشاجره وجود دارد سامان ندهند، این دعوی براساس درخواست هر یک از طرفین دعوی به نحوی به کمیسیون ارائه داده خواهد شد. کمیسیون ساماندهی سپس باید نسبت به تهیه یک گزارش به همراه توصیه‌هایی اقدام نماید. دیگر مراحل در رابطه با کمیسیون ساماندهی شامل ضمیمه‌ای خواهد بود که از سوی مجمع اعضاء در زمانی قبل از برگزاری دومین اجلاس به تصویب خواهد رسانید.

ماده ۱۹- مجمع اعضاء

۱- به موجب این سند مجمع اعضاء تشکیل گردید.

۲- اولین نشست مجمع اعضاء توسط مدیر اجرایی برنامه محیط‌زیست سازمان ملل قبل از اجرایی شدن این کنوانسیون برگزار خواهد شد. سپس جلسات عادی مجمع اعضاء در فواصل منظمی که در مورد آن تصمیم‌گیری خواهد شد برگزار خواهد گردید.

۳- اجلاسهای فو العاده مجمع اعضاء در زمانهایی که لازم به نظر برسد از سوی مجمع و یا به درخواست هر عضو به نحوی که مورد حمایت حداقل یک سوم اعضاء باشد، برگزار خواهد شد.

۴- مجمع اعضاء به اتفاق آرا در اولین اجلاس خود در مورد آیین‌نامه اجرایی و قوانین مالی خود و در مورد هرگونه ارگان فرعی و همین طور تدارکات مالی حاکم بر عملکرد دبیرخانه تصمیم‌گیری و اصولی را به تصویب خواهد رسانید.

۵- مجمع اعضاء بررسی مداوم و ارزیابی اجرای این کنوانسیون را تحت نظر خواهد داشت. این مجمع امور واگذار شده از سوی کنوانسیون را انجام و به این منظور،

الف) براساس نیازهای پاراگراف ۶، نهادهای فرعی، آنطور که لازم برای اجرای این کنوانسیون باشد را تشکیل خواهد داد.

ب) در جای مناسب با سازمان‌های بین‌المللی ذیصلاح و ارگانهای بین‌الدولی و غیردولتی همکاری خواهد نمود.

ج) به صورت دوره‌ای همه اطلاعات پیرو ماده ۱۵ در دسترس اعضاء قرار گرفته و از جمله ملاحظات در مورد میزان مؤثر بودن پاراگراف ۲ (ب) iii از ماده ۳ را بررسی خواهد نمود.

د) هرگونه اقدام فوابعاده که برای حصول اهداف این کنوانسیون ممکن است لازم باشد را مورد توجه قرار داده و به عهده خواهد گرفت.

۶- مجمع اعضاء در اولین نشست خود ارگانی فرعی به عنوان کمیته بررسی آلاینده‌های آلی پایدار را با هدف انجام اقداماتی که آن کمیته از سوی کنوانسیون بدان مکلف شده را بوجود خواهد آورد و در این رابطه:

الف) اعضاء کمیته بررسی آلاینده‌های آلی پایدار از سوی مجمع اعضاء منصوب خواهند شد. اعضاء این کمیته متشکل از متخصصین گمارده شده از سوی دولتها جهت بررسی و مدیریت شیمیایی خواهد بوده و بر اساس توزیع عادلانه جغرافیایی منصوب خواهند شد.

ب) مجمع اعضاء در مورد نحوه رسیدگی، سازماندهی و عملکرد کمیته تصمیم خواهد گرفت.

ج) کمیته از هرگونه تلاش برای تصویب توصیه‌های خود به اتفاق آرا دروغ نخواهد ورزید. چنانچه همه تلاشها انجام و توافق حاصل نشد این توصیه‌ها باید نهایتاً از سوی دو سوم اکثریت اعضاء حاضر و با رای‌گیری به تصویب برسد.

۷- مجمع اعضاء در سومین نشست خود، نیاز مداوم برای مراحل مشمول در پاراگراف (ب) ۲ از ماده ۳ شامل ملاحظه میزان تأثیرگذاری را ارزیابی خواهد نمود.

۳- سازمان ملل و سازمانهای تخصصی آن و سازمان بین‌المللی انرژی اتمی و همینطور هر حکومت غیر عضو این کنوانسیون می‌تواند در جلسات مجمع اعضاء به عنوان ناظر شرکت نماید. هر نهاد و یا آژانس، اعم از ملی و بین‌المللی، دولتی و یا غیردولتی، با صلاحیت در امور مشمول این کنوانسیون که تمایل خود برای شرکت در یک اجلاس مجمع اعضاء به عنوان ناظر را داشته باشد، می‌تواند مورد پذیرش واقع شود. مگر اینکه حداقل یک سوم از اعضای حاضر بر این امر مخالفت نمایند. پذیرش و شرکت ناظرین بسته به آیین‌نامه مصوب مجمع اعضاء خواهد بود.

ماده ۲۰- دبیرخانه

۱- به موجب این سند دبیرخانه تشکیل گردید.

۲- وظایف دبیرخانه عبارت خواهد بود از:

الف) ترتیبات لازم برای مجمع اعضاء و ارگانهای جنبی و تدارک خدمات برای آنها در صورت لزوم.

ب) تسهیل کمک به اعضاء خصوصاً در حال توسعه و اعضاء با اقتصاد در حال گذار بر حسب درخواست برای اجرای کنوانسیون.

ج) اطمینان از هماهنگی لازم با دبیرخانه دیگر نهادهای بین‌المللی

مربوط.

د) تهیه و در دسترس گذاشتن گزارشات ادواری مبتنی بر اطلاعات دریافت شده پیرو ماده ۱۵ و دیگر اطلاعات موجود.

ه) برای ورود به ترتیبات اداری و قراردادی آنطور که برای اجرای مؤثر وظایف آن لازم باشد براساس رهنمون کلی مجمع اعضاء اقدام خواهد نمود.

و) برای انجام امور دیگر دبیرخانه که در کنوانسیون در مورد آن تصریح شده و کارهای دیگر به نحوی که مجمع اعضاء تعیین خواهد کرد.

۳- امور دبیرخانه برای این کنوانسیون توسط مدیر اجرایی برنامه محیط‌زیست سازمان ملل به اجرا در خواهد آمد مگر اینکه مجمع اعضاء تصمیم بگیرد که با سه چهارم اکثریت اعضاء حاضر و با رای‌گیری کارهای دبیرخانه را به یک یا چند سازمان بین‌المللی دیگر محول کند.

ماده ۲۱- اصلاحیه کنوانسیون

۱- اصلاحات در مورد این کنوانسیون می‌تواند از سوی هر عضو پیشنهاد شود.

۲- اصلاحات در مورد این کنوانسیون در نشست مجمع اعضاء به تصویب خواهد رسید.

متن هرگونه اصلاحات پیشنهادی به اعضاء از سوی دبیرخانه حداقل ۶ ماه قبل از نشست که پیشنهاد در آن برای تصویب مطرح می‌گردد، تسلیم خواهد شد. دبیرخانه نیز همچنین اصلاحات پیشنهادی را جهت اطلاع به امضاءکنندگان این مجمع و به امانت‌دار این کنوانسیون ارائه خواهد داد.

۳- تمامی اعضاء سعی خود را به کار خواهند بست تا در مورد هر پیشنهاد اصلاحی به این کنوانسیون به اتفا آرا به توافق برسند.

چنانچه تمامی تلاشها برای اجماع انجام و توافق حاصل نشد، اصلاحیه در آخرین مرحله با سه چهارم اکثریت آرای اعضاء و با رای‌گیری به تصویب خواهد رسید.

۴- اصلاحات از سوی امانت‌دار جهت تصویب یا قبول و یا تایید به همه اعضا فرستاده خواهد شد.

۵- تصویب، قبول یا تایید یک اصلاحیه به صورت کتبی به اطلاع امانت‌دار کنوانسیون خواهد رسید. اصلاحیه‌ای که براساس پاراگراف ۳ به تصویب برسد موقعی برای اعضا جنبه اجرایی خواهد گرفت که ظرف ۹۰ روز از تاریخ ارایه آن را تصویب، قبول و یا تایید و قبولی آن توسط حداقل سه چهارم اعضا مورد تصویب قرار گرفته باشد. سپس اصلاحیه برای هر عضو دیگر پس از روز نودم بعد از تاریخی که آن عضو مراتب تصویب، قبول و یا تایید آن اصلاحیه را ارایه دهد، جنبه اجرایی خواهد گرفت.

ماده ۲۲- تصویب و اصلاحیه ضمایم

۱- ضمایم این کنوانسیون به جز مواردی که به نحو دیگری معین شود به عنوان بخشی جدا نشدنی از آن محسوب خواهند شد. اشاره به این کنوانسیون به منزله اشاره به ضمایم آن نیز می‌باشد.

۲- هرگونه ضمایم اضافی باید به امور علمی، فنی، اداری و یا روند کار محدود شود.

۳- روند ذیل باید در مورد پیشنهاد، تصویب و اجرایی شدن ضمایم اضافی این کنوانسیون به کار برده شود.

الف) ضمایم اضافی باید براساس مراحل مندرج در پاراگراف‌های ۱، ۲ و ۳ از ماده ۲۱ پیشنهاد شود.

ب) هر عضوی که قادر به قبول ضمایم اضافی نباشد باید عدم قبول خود را کتباً ظرف یک سال از تاریخ تسلیم اطلاعیه تصویب آن ضمیمه اضافی، به اطلاع برساند. امانت‌دار باید این اطلاعیه دریافتی را بدون تأخیر به اطلاع همه اعضا برساند. یک عضو می‌تواند در هر زمان اطلاعیه عدم قبول خود نسبت به ضمیمه اضافی و ضمیمه‌ای که برای آن عضو جنبه اجرایی به خود گرفته و عدم موافقت خود در رابطه با موضوع پاراگراف (ج) را پس بگیرد.

ج) پس از سررسید یک سال از تاریخ مکاتبه امین کنوانسیون در مورد تصویب ضمیمه اضافی، آن ضمیمه باید برای اعضای که اقدام به تسلیم اطلاعیه براساس مفاد پاراگراف فرعی (ب) نکرده باشند جنبه اجرایی به خود بگیرد.

۴- پیشنهاد تصویب و اجرایی شدن اصلاحات نسبت به ضمیمه (الف)، (ب) یا (ج) باید موکول به طی همان مراحل شود که برای پیشنهاد، تصویب و اجرایی شدن ضمایم اضافی به این کنوانسیون وجود دارد، مگر اینکه اصلاحیه‌ای که نسبت به ضمیمه (الف)، (ب) یا (ج) در رابطه با هر عضوی که اظهارنامه در رابطه با اصلاحیه به آن ضمایم براساس پاراگراف ۴ ماده ۲۵ ارایه داده باشد. در آن صورت،

هرگونه اصلاحیه این چنین برای آن عضو، در روز نودم بعد از ارایه همراه با یادداشت تصویب، قبول و با الحاً با توجه به آن اصلاحیه، جنبه اجرایی به خود خواهد گرفت.

۵- مراحل ذیل باید نسبت به پیشنهاد تصویب و اجرایی شدن هر اصلاحیه نسبت به ضمایم (د)، (ه) یا (و) بکار برده شود:

الف) اصلاحیه‌ها باید مطابق مراحل پاراگراف ۱ و ۲ ماده ۲۱ ارایه شود.

ب) اعضاء باید در مورد اصلاحیه نسبت به ضمایم (د)، (ه) یا (و) با اجماع تصمیم بگیرند.

ج) تصمیم‌گیری برای اصلاح ضمایم (د)، (ه) یا (و) باید به دنبال اطلاع اعضاء توسط امانت‌دار کنوانسیون انجام گردد. آن اصلاحیه باید برای تمامی اعضاء در تاریخی که تصمیم‌گیری مشخص می‌شود اجرایی گردد.

۶- چنانچه ضمایم اضافی یا اصلاحیه‌ای نسبت به یک ضمیمه مربوط به اصلاحیه نسبت به این کنوانسیون باشد، ضمیمه اضافی یا اصلاحیه تا زمانی که اصلاحیه نسبت به کنوانسیون وارد مرحله اجرایی نشود، جنبه اجرایی نخواهد داشت.

ماده ۲۳- حق رای

۱- هر عضو به این کنوانسیون یک رای خواهد داشت مگر در مواردی که پاراگراف ۲ پیش بینی کرده است.

۲- یک سازمان همگرایی اقتصادی منطقه‌ای در مورد مسایل مورد صلاحیت خود می‌تواند حق رای خود معادل رای تعداد اعضای آن اتحادیه که اعضاء این کنوانسیون باشند، استفاده کند.

ماده ۲۴- امضاء

این کنوانسیون برای امضاء در استکهلم از سوی همه کشورها و سازمانهای همگرایی اقتصادی منطقه‌ای در تاریخ ۲۲ مه ۲۰۰۱ و در مقر سازمان ملل در نیویورک از ۲۴ مه ۲۰۰۱ لغایت ۲۲ مه ۲۰۰۲ مفتوح خواهد بود.

ماده ۲۵- تصویب، قبول، تایید یا الحاً

۱- این کنوانسیون موکول به تصویب، قبول، تایید، کشورها و سازمانهای همگرایی اقتصادی منطقه‌ای خواهد بود، جهت الحاق کشورها و سازمانهای همگرایی اقتصادی منطقه‌ای، از روز پس از تاریخی که کنوانسیون برای امضاء گذاشته می‌شود، الحاق به آن آزاد خواهد بود. اعلامیه تصویب، قبول، تایید و یا الحاق باید به امانت‌گذار سپرده شود.

۲- هر سازمان همگرایی اقتصادی منطقه‌ای که عضو این کنوانسیون شود بدون اینکه هیچ کدام از کشورهای عضو آن عضو شوند، نسبت به تعهدات این کنوانسیون مقید خواهد بود. در صورتی که این گونه سازمانها یک و یا تعداد بیشتری از اعضایش به عضویت این کنوانسیون درآیند، سازمان و اعضایش در مورد مسئولیتهای خود برای اجرای تعهدات تحت این کنوانسیون، تصمیم خواهند گرفت. در اینگونه موارد، سازمان و اعضایش از حق خود تحت این کنوانسیون تماماً استفاده خواهند کرد.

۳- در اعلامیه تصویب، پذیرش، تایید و یا الحاق یک سازمان همگرایی اقتصادی منطقه‌ای، آن سازمان نسبت به اظهار صلاحیت خود در خصوص مسایل مورد حل و فصل در این کنوانسیون، اقدام خواهد نمود. هر یک از این سازمانها همچنین نسبت به راییه اظهارنامه تصویب خود و همچنین در مورد هرگونه تغییر مربوط به میزان صلاحیت مراتب را به اطلاع اعضاء خواهد رسانید.

۴- در اعلامیه تصویب، پذیرش، تایید و یا الحاق، هر عضو می‌تواند اظهار نماید که در مورد آن عضو، هر گونه اصلاحیه نسبت به ضمیمه (الف)، (ب) و (ج) صرفاً در صورت راییه اظهارنامه تصویب، پذیرش، تایید و یا الحاق با توجه به آن کنوانسیون جنبه اجرایی خواهد گرفت.

ماده ۲۶- اجرایی شدن

۱- این کنوانسیون در روز نودم پس از راییه پنجاهمین اعلامیه تصویب، پذیرش، تایید و الحاق جنبه اجرایی به خود خواهد گرفت.

۲- برای هر کشور یا سازمان همگرایی اقتصادی منطقه‌ای که پس از راییه پنجاهمین اظهارنامه تصویب، پذیرش و تایید، این کنوانسیون را تصویب، پذیرش و تایید نموده یا بدان ملحق شود، این کنوانسیون در روز نودم پس از تاریخ راییه اظهارنامه آن کشور یا سازمان همگرایی اقتصادی منطقه‌ای، دایر بر تصویب، پذیرش، تایید و یا الحاق جنبه اجرایی بخود خواهد گرفت.

۳- به منظور نیل به اهداف پاراگراف‌های ۱ و ۲، هرگونه اظهارنامه راییه شده از سوی یک سازمان همگرایی اقتصادی منطقه‌ای به عنوان مورد اضافه بر اعضای آن سازمان تلقی نخواهد شد.

هیچگونه تحفظی نسبت به این کنوانسیون انجام نخواهد گرفت.

ماده ۲۸- بازپس‌گیری

۱- در هر زمان پس از سه سال از تاریخی که این کنوانسیون برای یک عضو جنبه اجرایی به خود می‌گیرد، آن کشور می‌تواند با دادن اعلامیه کتبی به امانت‌دار از کنوانسیون کناره‌گیری کند.

۲- هرگونه کناره‌گیری باید تا مدت یکسال از تاریخ دریافت اظهارنامه بازپس‌گیری و یادداشت مربوط به آن، به حساب نیامده و یا در مدتی دیرتر چنانچه در اظهارنامه کناره‌گیری مشخص شده، صورت خواهد گرفت.

ماده ۲۹- امانت

امین و امانت‌دار این کنوانسیون همان دبیرکل سازمان ملل خواهد بود.

ماده ۳۰- سندیت متن

نسخه اصل این کنوانسیون که از آن به زبانهای عربی، چینی، انگلیسی، فرانسه، روسی و اسپانیولی نیز تهیه شده موثق بوده و در نزد دبیرکل سازمان ملل به امانت گذارده خواهد شد.

با شهادت امضاءکنندگان ذیل، با کسب صلاحیت قبلی در مورد آن، نسبت به امضای این کنوانسیون اقدام نموده‌اند.

استکهلم ۲۲ مه ۲۰۰۱

حذف کردن

بخش یک

ماده شیمیایی	فعالیت	معافیت ویژه
آلدرین ×	تولید	ندارد
CAS No: 309-002	مصرف	انگل (خارجی) کش بومی، حشره کش
کلردان ×	تولید	مجاز برای اعضای که در فهرست ثبت در خواست هستند
CAS No: 57-74-9	مصرف	انگل (خارجی) کش بومی، حشره کش، مور یانه کش، مور یانه کش در ساختمانها و سدها
		مور یانه کش در راهها
		افزودنی در چسب تخته چند لا
دیلدرین ×	تولید	ندارد
CAS No: 60-57-1	مصرف	در عملیات کشاورزی
انددرین ×	تولید	ندارد
CAS No: 75-20-8	مصرف	ندارد
هیپتاکلر ×	تولید	ندارد

موریانه کش	مصرف	CAS No: 76-44-8
موریانه کش در ساختمان خانه ها		
موریانه کش (زیرزمینی)		
تصفیه چوب		
در حال استفاده در جعبه های کابل زیرزمینی		
مجاز برای اعضای که در فهرست ثبت	تولید	هگزا کلرو بنزن
درخواست هستند.		CAS No: 118-74-1
ترکیب واسطه	مصرف	
حلال در آفت کش		
ترکیب واسطه در سیستم بسته مکان محدود		
مجاز برای اعضای که در فهرست ثبت در	تولید	مایرکس ×
خواست هستند.		
موریانه کش	مصرف	CAS No: 2385-85-5
ندارد	تولید	توکسافن ×
ندارد	مصرف	CAS No: 8001-35-2
ندارد	تولید	بی فنیل های چند کلره ×
وسایل در حال استفاده بر طبق مقررات بخش	مصرف	(PCBs)
دوم این ضمیمه		

- ۱- بجز در موارد تعیین شده در این کنوانسیون، مقادیری از یک ماده شیمیایی که به صورت غیرعمدی سبب آلودگی جزئی در محصولات و وسایل گردیده، نباید در لیست این ضمیمه قلمداد گردد.
- ۲- این تذکر نباید در خصوص معافیت ویژه تولید و کاربرد مطروحه در پاراگراف ۲ ماده ۳ مدنظر قرار گیرد. مقادیری از مواد شیمیایی که در زمان اجرایی شدن تعهدات مربوطه با توجه به آن ماده شیمیایی یا قبل از آن، به عنوان جزئی از ساختمان وسایل بکار رفته یا قبلاً مورد استفاده قرار گرفته‌اند، نباید به عنوان مواد موجود در فهرست این ضمیمه قرار بگیرند در صورتی که عضو مورد نظر، دبیرخانه را از کاربرد آن نوع خاص وسیله در داخل کشورش مطلع کرده باشد. دبیرخانه نیز باید آن اطلاعیه را در اختیار عموم قرار دهد.
- ۳- این تذکر که برای یک ماده شیمیایی دارای نشان ستاره در انتهای نام آن در ستون مواد شیمیایی بخش یکم این ضمیمه، به کار نمی‌رود، نباید به عنوان یک معافیت ویژه برای کاربرد یا تولید با اهداف پاراگراف ۲ بند ۳ مورد توجه قرار گیرد. با تعیین اینکه مقادیر مواد شیمیایی که انتظار می‌رود در طی تولید و یا کاربرد مواد شیمیایی حد واسط در سیستمها یا مکانهای بسته به بدن انسان و محیطزیست وارد شود ناچیز (کمتر از حد استاندارد ملی یا بین‌المللی) باشد، یک عضو با توجه به اطلاعیه‌ای که به دبیرخانه تسلیم نموده است، می‌تواند مجاز به تولید و استفاده مقادیری از یک ماده شیمیایی مندرج در این ضمیمه به عنوان مواد شیمیایی حد واسط در سیستمها یا مکانهای بسته که به صورت شیمیایی به دیگر فرآورده‌های شیمیایی تغییر ماهیت داده و ضوابط موجود در پاراگراف ۱ از ضمیمه (د) را مورد توجه قرار می‌دهد، باشد. اما این مواد نباید خصوصیات آلاینده‌های آلی پایدار را از خود بروز دهند.
- این اطلاعیه باید شامل اطلاعاتی در خصوص کل تولید و استفاده از آن ماده شیمیایی یا یک برآورد مستند از آن اطلاعات و اطلاعات موجود با توجه به طبیعت فرآیندهای سیستم بسته و مکان محدود شامل مقادیر هر کدام از آلودگی‌های تغییر نیافته (تبدیل نشده) و غیرعمدی ناچیز از آلاینده‌های آلی پایدار مواد اولیه در تولید نهایی باشد. این روش بجز برای موارد دیگر که در این ضمیمه مشخص شده بکار می‌رود. دبیرخانه باید آن اطلاعیه را در دسترس کلیه اعضا مجمع قرار دهد. آن تولید یا کاربرد نباید به عنوان یک معافیت ویژه برای تولید یا کاربرد به حساب آید. آن تولید و کاربرد باید پس از یک دوره ده ساله متوقف شده تا هنگامیکه عضو مورد نظر یک اطلاعیه جدید به دبیرخانه تسلیم نماید، که در آن صورت دوره زمانی برای ده سال دیگر تمدید شده تا هنگامی که مجمع اعضا پس از بازنگری تولید و کاربرد، تصمیم دیگری اتخاذ نمایند. رویه اعلان اطلاعیه می‌تواند تکرار شود.
- ۴- تمامی معافیت‌های ویژه در این ضمیمه می‌تواند توسط اعضای که درخواست معافیت نموده‌اند با توجه به زمان مراجعه آنان و بر طبق بند ۴ به استثناء استفاده از «بی‌فنیل‌های چند کلره» (PCBs) در وسایل در حال استفاده بر طبق مقررات بخش دوم این ضمیمه که می‌تواند توسط کلیه اعضا اعمال گردد، بکار برده شود.

بخش دوم- بی فنیل های چند کلره

هر عضو باید:

الف) با توجه به حذف کاربرد بی فنیل های چند کلره در ابزار آلات (نظیر ترانسفورموتورها، خازنها یا دیگر ظروف حاوی سیالات مستعمل) تا پایان سال ۲۰۲۵ پیرو بازنگری انجام شده توسط مجمع اعضاء بر اساس اولویت های ذیل اقداماتی انجام دهد:

۱- اقدامات تشخیصی به منظور شناسایی، علامت گذاری و حذف کاربرد وسایل حاوی بیش از ۱۰ درصد بی فنیل های چند کلره در حجم های بیش از ۵ لیتر،

۲- اقدامات تشخیصی به منظور شناسایی، علامت گذاری و حذف کاربرد وسایل حاوی بیش از ۰/۰۵ درصد بی فنیل های چند کلره در حجم های بیش از ۵ لیتر،

۳- به منظور شناسایی و حذف کاربرد وسایل حاوی بیش از ۰/۰۰۵ درصد بی فنیل های چند کلره در حجم های بیش از ۰/۰۵ لیتر تلاش نماید.

ب) همگام با اولویت های پاراگراف الف، تدابیر زیر را به منظور کاهش تماس و خطر برای کنترل کاربرد بی فنیل های چند کلره ترویج نماید:

۱- کاربرد این ماده فقط در وسایل صدمه ندیده و بی عیب و وسایلی که دارای نشت نمی باشند و فقط در فضاهایی که خطر انتشار زیست محیطی در حداقل ممکن باشد و سریعاً بتوان نسبت به رفع آلودگی اقدام نمود.

۲- در وسایلی که در مکانهای مرتبط با تولید و فرآوری مواد غذایی یا خوردنی هستند به کار برده نشود.

۳- هنگامی که در مکانهای پر جمعیت استفاده شده، نظیر مدارس و بیمارستانها، تمامی تدابیر مستدل به منظور حفاظت از خرابی های الکتریکی که می تواند سبب آتش سوزی شود و بازرسی مستمر وسایل به منظور حصول اطمینان از عدم نشت انجام گردد.

ج) با وجود موارد ذکر شده در پاراگراف ۲ ماده ۳، اطمینان حاصل نماید که وسایل حاوی بی‌فنیل‌های چند کلره، به همان صورتی که در زیر پاراگراف الف توضیح داده شد، نباید وارد یا صادر گردد، بجز با هدف مدیریت جامع زیست‌محیطی پسماندها.

د) بجز برای فعالیت‌های خدماتی، تعمیر و نگهداری، بازیافت سیالات حاوی درصد بی‌فنیل‌های چند کلره بیش از ۰/۰۰۵ درصد با هدف استفاده مجدد در دیگر وسایل مجاز نمی‌باشد.

ه) طراحی اقدامات تشخیصی به منظور اجرای مدیریت جامع زیست‌محیطی پسماندها برای سیالات حاوی بی‌فنیل‌های چند کلره و وسایل آلوده به بی‌فنیل‌های چند کلره دارای بیش از ۰/۰۰۵ درصد PCBs بر طبق پاراگراف ۱ ماده ۶ در حداقل زمان ممکن، به نحوی که قبل از سال ۲۰۲۸ با توجه به تجدیدنظر مجمع اعضا باشد.

و) به جای تذکر ۲ در بخش اول این ضمیمه، به منظور شناسایی دیگر وسایل حاوی بیش از ۰/۰۰۵ درصد بی‌فنیل‌های چند کلره (نظیر کابل پوشش‌دار، مواد مصرفی در نقاشی و بتونه‌گیری (صاف‌کاری) و مدیریت آنها بر طبق پاراگراف ۱ ماده ۶، تلاش نماید.

ز) یک گزارش هر پنج ساله در خصوص پیشرفت در حذف بی‌فنیل‌های چند کلره تهیه و آن را به مجمع اعضا مطابق ماده ۱۵ ارائه نماید.

ح) گزارشات توضیح داده شده در زیر پاراگراف «ز» باید به نحو مناسب توسط مجمع اعضا در جلسه تجدید نظر در خصوص بی‌فنیل‌های چند کلره مورد توجه قرار گیرد. مجمع اعضا باید فرآیند پیشرفت در جهت حذف بی‌فنیل‌های چند کلره مورد توجه قرار گیرد. مجمع اعضا باید فرآیند پیشرفت در جهت حذف بی‌فنیل‌های چند کلره در خلال هر پنج سال یا دیگر دوره‌های زمانی را با مدنظر قرار دادن این گزارشات مورد بازنگری قرار دهد.

ماده شیمیایی فعالیت مقاصد قابل قبول یا معافیت ویژه	تولید	ددت (DDT)
مقاصد قابل قبول:		
کنترل بیماریهای بومی که بر طبق بخش ۲		(۱، ۱، ۱) - تری کلرو
این ضمیمه		
معافیت ویژه:		۲، ۲ - بیس (۴ کلروفنیل)
ترکیب واسطه در تولید دیکوفول واسطه		اتان
		CAS No: 50-29-3
	کاربرد	
مقاصد قابل قبول:		
کنترل بیماریهای بومی که بر طبق بخش ۲		
این ضمیمه		
معافیت ویژه:		
تولید دیکوفول واسطه		

۱- بجز در موارد تعیین شده در این کنوانسیون، مقادیری از یک ماده شیمیایی که بصورت غیرعمدی سبب آلودگی جزئی در محصولات و وسایل گردیده، نباید در لیست این ضمیمه قلمداد گردد.

۲- این تذکر نباید به عنوان یک هدف قابل قبول برای کاربرد و تولید یا معافیت ویژه با اهداف مورد نظر پاراگراف ۲ از ماده ۳ مورد توجه قرار گیرد. مقادیری از یک ماده شیمیایی به عنوان جزئی از ساختمان وسایل ساخته شده یا وسایلی که قبل یا در تاریخ اجرایی شدن تعهدات مربوط با توجه به آن ماده شیمیایی در حال استفاده بوده‌اند، نباید در فهرست این ضمیمه قرار گیرند، در صورتی که عضو مورد نظر دبیرخانه را از نوع خاصی از وسیله که توسط آن عضو در حال استفاده باقی مانده است، آگاه ساخته باشد، دبیرخانه نیز باید آن اطلاعیه را در دسترس عموم قرار دهد.

۳- این تذکر نباید برای معافیت‌های ویژه استفاده و تولید با اهداف مورد نظر پاراگراف ۲ از ماده ۳ مورد توجه قرار گیرد. در صورتی که مقادیر از آن ماده شیمیایی که انتظار می‌رود در طی تولید و استفاده از یک ترکیب واسطه در سیستم بسته، محل محدود به انسان و محیط‌زیست برسد، جزئی باشد، یک عضو بسته به اطلاعیه‌ای که به دبیرخانه ارائه می‌نماید، مجاز به تولید و کاربرد مقادیری از یک ماده شیمیایی مندرج در این ضمیمه به عنوان یک ترکیب واسطه در سیستم بسته، محل محدود می‌باشد که آن ماده به صورت شیمیایی در تولید دیگر مواد شیمیایی با احتساب ضوابط موجود در پاراگراف ۱ از ضمیمه (د) تغییر ماهیت داده، و خصوصیات آلاینده‌های آلی پایدار را از خود بروز نمی‌دهد.

این اطلاعیه باید حاوی اطلاعات در خصوص کل تولید و کاربرد آن ماده شیمیایی یا یک برآورد مستدل از آن اطلاعات و اطلاعاتی در خصوص طبیعت فرآیند سیستم بسته، محل محدود شامل مقدار هر یک از آلودگی جزئی غیرعمدی یا تغییر ماهیت نداده آن آلاینده آلی پایدار از مواد مصرفی اولیه در محصول نهایی باشد. این روش بجز موارد تعیین شده در این ضمیمه به کار می‌رود. دبیرخانه باید آن اطلاعیه‌ها را در دسترس کلیه اعضاء مجمع و عموم قرار دهد. آن تولید یا کاربرد نباید به عنوان یک معافیت ویژه برای تولید یا کاربرد به حساب آید و باید پس از یک دوره ده ساله متوقف شده تا هنگامی که عضو مورد نظر یک اطلاعیه جدید به دبیرخانه تسلیم نماید، که در آن صورت دوره زمانی برای ده سال دیگر تمدید شده تا هنگامی که مجمع اعضاء پس از بازنگری تولید و کاربرد، تصمیم دیگری اتخاذ نمایند. رویه اعلان اطلاعیه می‌تواند تکرار شود.

۴- تمامی معافیت‌های ویژه در این ضمیمه می‌تواند توسط اعضایی که ثبت درخواست نموده‌اند با توجه به آنها بر طبق ماده ۴ اعمال گردد.

بخش ۲- ددت (۱ و ۱ و ۱- تری کلرو- ۲ و ۲- بیس (۴- کلروفنیل) اتان)

۱- از تولید و کاربرد DDT باید جلوگیری شود، به جز برای اعضای که دبیرخانه را از قصدشان مبنی بر تولید و یا استفاده آن آگاه نموده‌اند. بدین وسیله یک ثبت درخواست DDT ایجاد شده و باید در دسترس همگان قرار گیرد. دبیرخانه باید درخواست ثبت DDT را به پیش ببرد.

۲- هر عضو که DDT تولید و یا مصرف می‌نماید باید آن تولید و یا مصرف را برای کنترل بیماریهای بومی بر طبق توصیه‌ها و دستورالعمل‌های سازمان بهداشت جهانی (WHO) در خصوص استفاده DDT و هنگامی که از نظر محلی گزینه‌های ایمن، مؤثر و قابل تهیه برای عضو مورد نظر در دسترس نباشند، محدود نماید.

۳- در یک پیشامد که یک عضو در فهرست ثبت درخواست برای DDT نمی‌باشد، و نیاز به DDT برای کنترل بیماریهای بومی باشد، باید در اسرع وقت دبیرخانه را به منظور اضافه کردن فوری نام آن عضو به ثبت درخواست DDT آگاه سازد. همچنین در همان زمان باید سازمان بهداشت جهانی را نیز مطلع نماید.

۴- هر عضو که DDT مصرف می‌نماید، باید هر سه سال یکبار اطلاعاتی در خصوص مقدار استفاده شده، شرایط کاربرد و ارتباط آن با استراتژی مدیریت بیماریها برای آن عضو، در چارچوبی که توسط مجمع اعضاء با مشورت سازمان بهداشت جهانی تنظیم می‌گردد به دبیرخانه و سازمان بهداشت جهانی ارائه نماید.

۵- با هدف کاهش و نهایتاً جلوگیری از مصرف DDT، مجمع اعضاء باید تشویق نماید:

الف) هر عضوی که از DDT استفاده می‌کند را به تدوین و استقرار یک طرح اقدام به عنوان بخشی از طرح استقرار تعیین شده در ماده ۷ آن طرح اقدام باید شامل موارد ذیل باشد:

۱- تدوین مقررات و دیگر رویه‌ها به منظور حصول اطمینان از اینکه مصرف DDT محدود به کنترل بیماریهای بومی شده است.

۲- بکارگیری محصولات، روشها، و استراتژیهای جایگزینی مناسب شامل استراتژیهای مدیریت پایدار به منظور حصول اطمینان از ادامه تأثیر این جایگزین‌ها.

۳- انجام تدابیر برای تقویت مراقبت‌های بهداشتی و کاهش شیوع بیماریها.

ب) کلیهٔ اعضاء را با توجه به قابلیت‌های موجود، به منظور ارتقاء سطح تحقیق و توسعه برای محصولات شیمیایی و غیرشیمیایی جایگزین و بی‌خطر، روشها و استراتژیهای برای اعضایی که DDT مصرف می‌نمایند، مرتبط با شرایط آن کشورها و با هدف کاهش بار اقتصادی و انسانی بیماریها.

فاکتورهایی که در هنگام توجه به جایگزین‌ها مورد توجه قرار می‌گیرند، باید شامل مخاطرات سلامت انسان و الزامات زیست‌محیطی آن جایگزین‌ها باشد. مواد جایگزین‌ها سازگار با محیط‌زیست، باید سبب مخاطرات کمتر برای سلامت انسان و محیط‌زیست شود، مناسب برای کنترل بیماریها براساس شرایط عضو مورد نظر بوده و با اطلاعات پایش پشتیبانی گردد.

۶- در اولین جلسه، و در حداقل هر سه ساله پس از آن، مجمع اعضاء باید با مشورت سازمان بهداشت جهانی، ادامه نیاز به DDT برای کنترل بیماریهای بومی براساس اطلاعات اقتصادی، زیست‌محیطی، فنی و علمی موجود را برآورد نماید که شامل موارد ذیل است:

الف) تولید و مصرف DDT و شرایط تنظیم شده در پاراگراف ۲ و

ب) در دسترس بودن، مناسب بودن و اجرایی بودن جایگزین‌ها برای DDT و

ج) پیشرفت در تقویت ظرفیت کشورها برای انتقال ایمن با تکیه بر آن جایگزین‌ها.

۷- یک عضو می‌تواند در هر زمان، نام خود را از فهرست ثبت درخواست DDT از طریق نوشتن یک اطلاعیه به دبیرخانه حذف نماید. حذف نام باید در تاریخ تعیین شده در اطلاعیه صورت پذیرد.

بخش اول- آلاینده‌های آلی پایدار طبق ماده ۵

این ضمیمه زمانی اجرا می‌شود که آلاینده‌های آلی پایدار ذیل در نتیجه فعالیت‌های انسانی به طور غیرعمد (ناخواسته) تشکیل و در محیط رها می‌شود.

مواد شیمیایی

دی بنزو پارا دی اکسین‌ها و دی بنزو فورانهای چند کلره (PCDF/PCDD)

هگزا کلرو بنزن (CAS No. 118-74-1 (HCB)

بی‌فنیل‌های چند کلره (PCB)

بخش دوم- دسته‌بندی منابع

دی بنزو پارادی اکسین‌ها و دی بنزو فورانهای چند کلره، هگزا کلرو بنزن و بی‌فنیل‌های چند کلره طی فرآیندهای حرارتی بین مواد آلی و کلر در اثر واکنش شیمیایی یا احتراق ناقص به طور غیرعمد (ناخواسته) تشکیل می‌شوند. گروه‌های منابع صنعتی ذیل پتانسیل نسبتاً بالایی در تولید و آزادسازی این مواد شیمیایی در محیط را دارند:

الف) زباله سوزها، شامل زباله‌سوزهای شهری، خطرناک یا بیمارستانی یا لجن فاضلاب؛

ب) کوره‌های سیمان که پسماندهای خطرناک را می‌سوزاند؛

ج) صنایع تولید خمیر کاغذ با استفاده از کلر آزاد (عنصر کلر) یا مواد شیمیایی دیگر که کلر آزاد برای سفیدکننده‌ها تولید می‌کنند؛

د) فرآیندهای حرارتی ذیل در صنعت متالوژی

(۱) تولید ثانویه مس

(۲) واحدهای ذوب در صنعت آهن و فولاد

(۳) تولید ثانویه آلومینیوم

(۴) تولید ثانویه روی

بخش سوم- دسته‌بندی منابع

دی بنزو پارادی اکسینها و دی بنزو فورانهای چند کلره، هگزا کلروبنزن و بی فنیل‌های چند کلره ممکن است در نتیجه فعالیت منابع زیر نیز بطور غیرعمد (ناخواسته) تشکیل و رها گردند:

(الف) سوزاندن پسماند در فضای باز، شامل سوزاندن زباله در محلهای دفن،

(ب) فرآیندهای حرارتی در صنعت متالوژی که در بخش دوم ذکر نشده است،

(پ) منابع احترا دایمی،

(ت) دیگهای جوش صنعتی و دستگاههای سوخت فسیلی مصرف می‌کنند،

(ث) دستگاههایی که هیزم یا سوخته‌های زیستی (حاصل فعالیت موجودات زنده) مصرف می‌کنند،

(ج) فرآیندهای تولید مواد شیمیایی خاص که به طور غیرعمد (ناخواسته) باعث تشکیل آلاینده‌های آلی پایدار می‌شوند، به ویژه تولید

کلروفلورها و کلرئیل،

(چ) لاشه سوزها (کوره‌های لاشه سوز)،

(ح) وسایط نقلیه موتوری، به ویژه آنها که بنزین حاوی سرب می‌سوزانند،

(خ) تجزیه لاشه حیوانات،

(د) نساجی و رنگرزی چرم (با کلر آئیل) و عملیات تکمیلی (با محلول قلیایی)،

(ذ) واحدهای برش فلزات جهت از رده خارج کردن وسایط نقلیه،

(ر) سوزاندن کابل‌های مسی،

بخش چهارم- تعاریف

۱- از نظر این ضمیمه:

الف) «بی فنیل‌های چند کلره» عبارتست از ترکیبات معطر (آروماتیک) تشکیل شده به نحوی که اتمهای هیدروژن موجود در ملکول بی فنیل (دو حلقه‌بندی با اتصال ساده کربن- کربن) می‌تواند با حداکثر ۱۰ اتم کلر جایگزین شود، و

ب) «دی بنزو پارادی اکسینهای چند کلره» و «دی بنزو فورانهای چند کلره» ترکیبات حلقوی هستند که از اتصال دو حلقه بنزنی به دو اتم اکسیژن در دی اکسینها و اتصال یک اتم اکسیژن و یک اتصال کربن- کربن در فورانها تشکیل شده و اتمهای هیدروژن در هر دو ترکیب با حداکثر هشت اتم کلر جایگزین می‌شود.

۲- در این ضمیمه، سمیت دی بنزو پارادی اکسینهای چند کلره و دی بنزو فورانهای چند کلره بر اساس مفهوم سمیت معادل بیان شده، بدین ترتیب که سمیت‌زایی سایر همانندهای دی بنزو پارادی اکسینها و دی بنزو فورانهای چند کلره و همسان‌های بی فنیل‌های چند کلره با سمیت‌زایی ۲ و ۳ و ۷ و ۸- تترا کلرو دی بنزو پارادی اکسین مقایسه می‌شوند. مقادیر معادل سمیت مورد استفاده در این کنوانسیون برای دی بنزو پارا دی اکسینها و دی بنزو فورانهای چند کلره و همسان‌های بی فنیل‌های چند کلره می‌بایست مطابق با استانداردهای بین‌المللی باشد که در سال ۱۹۹۸ از سوی سازمان بهداشت جهانی برای مقادیر معادل سمیت این مواد مطرح شد. غلظتها بر حسب معادل سمیت بیان می‌شود.

بخش پنجم- راهنمای کلی برای بهترین روشهای موجود و بهترین اقدامات زیست محیطی

این بخش در مورد جلوگیری یا کاهش انتشار مواد شیمیایی فهرست شده در بخش اول رهنمودهای کلی به اعضا می‌دهد.

۱- اقدامات کلی پیشگیرانه در ارتباط با بهترین روش‌های موجود و بهترین اقدامات زیست‌محیطی

رهیافتهایی که مانع از تشکیل و انتشار مواد شیمیایی فهرست شده در بخش اول می‌گردد، را باید در اولویت قرار داد. اقدامات مفید

(الف) بکارگیری تکنولوژی با تولید پسماند کمتر: Waste technology low

(ب) مصرف مواد کم خطر،

(ج) اقدام به بازیافت و استفاده مجدد پسماند و موادی که در طول فرآیند ایجاد و مصرف می‌شوند،

(د) جایگزینی مواد خامی که آلاینده‌های آلی پایدار هستند یا زمانی که ارتباط مستقیم بین مواد و انتشار آلاینده‌های آلی پایدار

وجود دارد،

(ه) مدیریت صحیح در امور داخلی و برنامه‌های نگهداری پیشگیرانه،

(و) بهبود مدیریت پسماند با این هدف که سوزاندن پسماندها در فضای باز و هر نوع سوزاندن کنترل نشده به انضمام سوزاندن

محل‌های لندفیل متوقف گردد. هنگامی که ساخت تجهیزات جدید برای دفع پسماند پیشنهاد می‌شود، باید گزینه‌هایی را مدنظر قرارداد

مانند اقداماتی جهت کمینه‌سازی زباله شهری و بیمارستانی، همچنین بازیافت، استفاده مجدد، باز چرخش، جداسازی پسماند و تشویق به

تولید با پسماند کمتر. در این روش، بهداشت عمومی باید دقیقاً رعایت گردد،

(ز) کمینه‌سازی این مواد شیمیایی به عنوان آلودگی در محصولات،

(ک) پرهیز از مصرف کلر آزاد یا مواد شیمیایی مولد کلر آزاد جهت رنگبری.

۲- بهترین روش‌های موجود

عبارت بهترین روش‌های موجود به مفهوم تجویز هرگونه روش یا تکنولوژی نیست، بلکه عبارتست از منظور کردن خصوصیات فنی

تأسیسات مورد نظر، مکان جغرافیایی و شرایط زیست محیطی آن محل، روش‌های مناسب کنترل جهت کاهش انتشار مواد شیمیایی

موجود در فهرست بخش اول نیز عموماً به همین مفهوم است. جهت تعیین بهترین روش‌های موجود باید عوامل ذیل به طور کلی یا در

موارد خاص مورد توجه قرار گیرند، ضمن این که منفعتهای و هزینه‌های مربوط به اقدام و رعایت احتیاط و پیشگیری نیز باید مدنظر قرار

گیرند:

(الف) ملاحظات کلی:

(۱) ماهیت، اثرات و میزان انتشار مورد نظر روش‌ها بسته به اندازه منبع متغیر هستند،

۲) تاریخ تأسیس تجهیزات جدید یا موجود،

۳) زمان مورد نیاز جهت معرفی بهترین روش موجود،

۴) مصرف و ماهیت مواد خام مصرفی در فرآیند و راندمان انرژی آن

۵) نیاز به جلوگیری یا کاهش اثرات کلی انتشار در محیط و خطرات مربوطه،

۶) نیاز به جلوگیری از بروز حوادث و کمینه‌سازی عواقب آن برای محیط‌زیست،

۷) نیاز به تضمین سلامت و امنیت کارکنان در محل کار،

۸) روشهای عملیاتی، امکانات یا فرآیندهای قابل مقایسه که در مقیاس صنعتی با موفقیت انجام شده‌اند:

۹) تغییرات و پیشرفتهای فنی در اطلاعات و دانش علمی.

(ب) اقدامات عمومی جهت کاهش انتشار، هنگامی که پیشنهاد ساخت وسایل جدید یا اصلاح اساس وسایل موجود بررسی می‌شود، باید دقت کرد که اگر فرآیندهای مورد استفاده باعث انتشار مواد شیمیایی اشاره شده در ضمیمه می‌گردد، باید اولویت را به فرآیندها، تکنیکها یا روشهایی داد که سودمندی مشابهی دارند اما تشکیل و انتشار چنین موادی صورت نمی‌گیرد. در مواردی که چنین وسایلی ساخته یا اصلاح اساسی می‌شود، علاوه بر اقدامات جلوگیری که در قسمت الف بخش پنجم آورده است، اقدامات کاهش‌ی ذیل نیز می‌تواند در تعیین بهترین روش‌های موجود منظور شود:

۱- استفاده از روش‌های پیشرفته برای تصفیه جریان گاز (خروجی) نظیر اکسیداسیون کاتالیکی یا حرارتی، رسوبدهی گرد غبار یا

جذب (شیمیایی)،

۲- تصفیه مواد باقیمانده، فاضلاب، پسماندها و لجن فاضلاب شهری توسط، به عنوان مثال تصفیه حرارتی یا بی‌حرک‌سازی آنها یا

فرآیندهای شیمیایی که سبب سمیت‌زدایی آنها می‌شود،

۳- تغییرات فرآیندی که سبب کاهش یا حذف انتشارات نظیر انتقال به سیستم‌های بسته، می‌شود،

۴- اصلاح طراحی‌های فرآیند به منظور بهبود شرایط احتراق و جلوگیری از تشکیل مواد شیمیایی مندرج در این ضمیمه، از طریق

کنترل پارامترهایی نظیر درجه حرارت یا زمان ماند در سیستمهای زباله‌سوز،

۳- بهترین تجربیات زیست محیطی

مجمع اعضاء می تواند با توجه به بهترین تجربیات زیست محیطی راهنمای فنی تدوین نماید.

ضمیمه (د)

اطلاعات مورد نیاز و معیار تصحیح

۱- یک عضو که پیشنهادی برای در فهرست گذاشتن یک ماده شیمیایی در ضمایم (الف)، (ب) و یا (ج) ارایه می کند، باید آن ماده شیمیایی را براساس زیر پاراگراف (الف) تعریف نموده و اطلاعاتی در خصوص آن ماده شیمیایی تهیه نماید، و در جایی که مرتبط است محصولات تبدیلی آن را با توجه به معیار تصحیح در پاراگرافهای (ب) تا (ه) بیان نماید.

الف) شناسایی مواد شیمیایی:

۱- نامهای آن ماده شیمیایی شامل نام یا نامهای تجاری، بازرگانی و نام یا نامهای مترادف، شماره ثبت سرویس کدگذاری مواد شیمیایی (CAS No)، نام مورد استفاده اتحادیه بین المللی شیمی محض و کاربردی (IUPAC) و

۲- ساختار شیمیایی، شامل خصوصیات ایزومرها در جایی که قابل انجام باشد و ساختار گروه شیمیایی آن ماده.

ب) پایداری:

۱- با مدرک ثابت نماید که نیمه عمر آن ماده شیمیایی در آب بیش از دو ماه یا نیمه عمر آن در خاک بیش از شش ماه نیمه عمر آن در رسوبات نیز بیش از ۶ ماه می باشد، یا

۲- با مدرک ثابت نماید اینکه آن ماده شیمیایی به اندازه های پایداری دارد که بتوان ملحوظ نمودن آن را در زمره این کنوانسیون توجیه نمود.

ج) تجمع در بافتهای زنده:

۱- با مدرک ثابت نماید که فاکتور تجمع بیولوژیکی یا تغلیظ در بافتهای زنده در گونه‌های محیط آبی برای آن ماده شیمیایی بیش از ۵۰۰۰ یا در صورت نبودن این اطلاعات، تعیین نماید که KOW بیش از ۵ می‌باشد،

۲- با مدرک ثابت نماید که آن ماده شیمیایی دلایل دیگری برای وجود نگرانی نظیر تجمع بیولوژیکی زیاد در دیگر گونه‌ها، سمیت زیاد یا سمیت محیطی از خود نشان دهد.

۳- اطلاعات پایش در خصوص تنوع زیستی که مشخص نماید قابلیت تجمع بیولوژیکی آن ماده شیمیایی برای توجیه ملحوظ نمودن آن ماده در زمره مواد این کنوانسیون کافی می‌باشد.

د) قابلیت انتقال به محیط‌های زیستی دور دست

۱- مقادیر اندازه‌گیری شده آن ماده شیمیایی در مکانهای دور از منبع انتشار آن ماده که سبب ایجاد نگرانی در خصوص قابلیت انتقال آن می‌گردد، یا

۲- اطلاعات پایش که بیانگر انتقال در مسافتهای طولانی در محیط‌زیست آن ماده شیمیایی با قابلیت انتقال به یک محیط پذیرنده که می‌تواند توسط هوا، آب یا گونه‌های مهاجر اتفاق بیفتد، باشد.

۳- اثرات نهایی حضور آن ماده در محیط‌زیست و یا نتایج مدل‌سازی آن ماده شیمیایی که ثابت می‌کند آن ماده شیمیایی قابلیت انتقال در مسافتهای طولانی در محیط‌زیست از طریق هوا، آب یا گونه‌های مهاجر با قابلیت انتقال به یک محیط پذیرنده در محلی دور از منبع انتشار آن ماده شیمیایی را دارد.

برای یک ماده شیمیایی که مشخصاً از طریق هوا تغییر مکان می‌دهد، نیمه عمر آن در هوا باید بیش از دو روز باشد، و

ه) اثرات زیانبار:

۱- با مدرک ثابت نماید که اثرات زیانبار بر سلامت انسان یا محیط‌زیست دارد که ملحوظ نمودن آن را در زمره مواد این کنوانسیون توجیه نماید یا

۲- اطلاعات سمیت یا سمیت محیطی که مشخص نماید این ماده شیمیایی قابلیت صدمه زدن به سلامت انسان یا محیط زیست را دارا می باشد.

۲- عضو پیشنهاددهنده باید در جایی که ممکن باشند، مطالبی مکتوب برای دلایل ایجاد نگرانی، شامل یک مقایسه اطلاعات سمیت یا سمیت محیطی با مقادیر مشاهده شده یا پیش بینی شده ماده شیمیایی در نتیجه یا اینکه انتظار می رود در اثر انتقال در مسافتهای طولانی در محیط زیست، به همراه خلاصه ای کوتاه بیانگر نیاز به کنترل جهانی آن تهیه نماید.

۳- عضو پیشنهاددهنده باید تا اندازه ممکن و با احتساب قابلیت های آن ماده شیمیایی، اطلاعات اضافی برای کمک به بازنگری پیشنهاد با توجه به پاراگراف ۶ بند ۸ تهیه نماید. یک عضو می تواند در تدوین یک پیشنهاد از کارشناسان فنی هر منبع استفاده نماید.

اطلاعات مورد نیاز برای تهیه نمایه خطر

پیشنهاد بازنگری به منظور برآورد احتمال ایجاد و آثار زیانبار شاخص بر سلامت انسان و یا محیطزیست نظیر مواردی که نیاز به انجام اقداماتی در سطح جهانی دارد، در نتیجه انتقال یک ماده شیمیایی در مسافتهای طولانی در محیطزیست می‌باشد.

به این منظور یک نمایه خطر باید به نحوی تدوین شود که اطلاعات مربوط به ضمیمه (د) را برآورد و به طور کامل در بر بگیرد و در صورت امکان شامل انواع اطلاعات زیر می‌باشد:

الف) منابع که به نحو مقتضی شامل:

۱- اطلاعات محصول شامل مقدار و محل

۲- کاربردها و

۳- انتشار، نظیر تخلیه، هدررفتن و پراکنده شدن در محیطزیست می‌باشد.

ب) ارزیابی خطر برای نقطه یا نقاط نهایی نگرایی شامل ملحوظ نمودن واکنش‌های سم‌شناسی که دربرگیرنده چندین ماده شیمیایی باشد.

ج) سرنوشت ماده شیمیایی در محیطزیست شامل اطلاعاتی در خصوص خصوصیات فیزیکی و شیمیایی آن ماده همچنین پایداری و چگونگی ارتباط آن با نقل و انتقال زیست‌محیطی در بین بخش‌های مختلف محیطزیست، تجزیه و تغییر ماهیت به دیگر مواد شیمیایی می‌یابند. تعیین فاکتور تجمع بیولوژیکی یا تغلیظ در بافتهای زنده براساس مقادیر اندازه‌گیری شده باید به جز مواقعی که اطلاعات پایش این نیاز را برآورده می‌کنند در دسترس باشد،

د) اطلاعات پایش

ه) در معرض قرار گرفتن در مناطق محلی و مخصوصاً در نتیجه انتقال در مسافتهای طولانی در محیطزیست و حاوی اطلاعات با توجه به در دسترس بودن موجودات زنده،

و) برآورد علامت گذاری و طبقه بندی خطر در صورتی که در دسترس باشد و ارزیابی ها یا نمایه های خطر ملی و بین المللی و اطلاعات علامت گذاری و طبقه بندی خطر در صورتی که در دسترس باشد و

ز) وضعیت ماده شیمیایی در قبال کنوانسیون های بین المللی.

ضمیمه (و)

اطلاعات در خصوص ملاحظات اجتماعی-اقتصادی

یک برآورد بایستی با توجه به تدابیر کنترلی ممکن برای مواد شیمیایی مشمول این کنوانسیون، دربرگیرنده بخش های گسترده شامل مدیریت و حذف باشد. به این منظور اطلاعات مربوطه بایستی با توجه به ملاحظات اجتماعی-اقتصادی مرتبط با تدابیر کنترلی ممکن به منظور ایجاد امکان تصمیم گیری توسط مجمع اعضاء تهیه گردد. این اطلاعات بایستی با توجه به تفاوت توانایی ها و شرایط به اعضا منعکس شده و بایستی شامل ملاحظات موارد فهرست خبری زیر باشد:

الف) اثرات و کارایی تدابیر کنترلی ممکن در رعایت اهداف کاهش:

۱- امکان سنجی فنی، و

۲- هزینه ها شامل هزینه های بهداشتی و زیست محیطی

ب) جایگزین ها (محصولات و فرآیندها)

۱- امکان سنجی فنی

۲- هزینه ها شامل هزینه های بهداشتی و زیست محیطی

۳- اثرات

۴- خطرات

۵- موجودیت و

۶- قابل دستیابی بودن

ج) اثرات مثبت و یا منفی روی جامعه‌ای که تدابیر کنترلی ممکن اجرا می‌شود:

۱- بهداشت، شامل بهداشت حرفه‌ای، محیط و عمومی

۲- کشاورزی شامل کشت آبی و جنگلداری

۳- تنوع زیستی (Biodiversity)

۴- جنبه‌های اقتصادی

۵- حرکت به سمت توسعه پایدار

۶- هزینه‌های اجتماعی

د) مسایل مربوط به دفع و پسماند (مخصوصاً سموم فاسد شده و پاکسازی مکانهای آلوده)

۱- امکان سنجی فنی و

۲- هزینه‌ها

ه) دسترسی به اطلاعات و آموزش عمومی

و) وضعیت ظرفیت‌های موجود در خصوص پایش و کنترل و

ز) هرگونه اقدامات کنترلی منطقه‌ای و ملی انجام شده شامل اطلاعات در خصوص جایگزین‌ها و دیگر اطلاعات مدیریت خطر.